

Univerzita Pardubice

**Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

Financování Českého rozhlasu

Aleš Müller

**Bakalářská práce
2014**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Aleš Müller**
Osobní číslo: **E11267**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Financování Českého rozhlasu**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je posoudit stávající způsob financování veřejnoprávního Českého rozhlasu včetně odhalení případných kritických míst a návrhů na jejich odstranění.

Zásady:

- Vymezení finanční analýzy.
- Charakteristika nástrojů a metod vhodných pro finanční analýzu Českého rozhlasu.
- Charakteristika Českého rozhlasu.
- Analýza financování Českého rozhlasu.
- Posouzení návrhů na změny financování Českého rozhlasu.
- Shrnutí závěrů a návrh vlastních doporučení.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. Ekonomika a financování neziskových organizací. Praha: Oeconomica, 2007, 89, [20] s. ISBN 978-80-245-1293-8.
Česká republika. Zákon o Českém rozhlasu. In: 484/1991 Sb. Praha: Federální ministerstvo vnitra, 1991, ročník 1991, č. 484, částka 93. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1991&cz=484>
Česká republika. Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání: a o změně dalších zákonů. In: 231/2001 Sb. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2001, ročník 2001, č. 231, částka 87. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=2001>
Česká republika. Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích: a o změně některých zákonů. In: 348/2005 Sb. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2005, ročník 2005, č. 348, částka 122. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2005&cz=348>
KRAFTOVÁ, Ivana. Finanční analýza municipální firmy. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.
MÁČE, Miroslav. Finanční analýza obchodních a státních organizací: praktické příklady a použití. Praha: Grada, 2006, 155 s. Finanční řízení (Grada). ISBN 80-247-1558-9.
NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.

Vedoucí bakalářské práce:

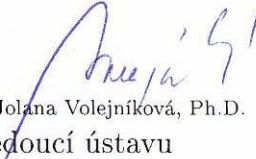

Ing. Jan Černohorský, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 4. 2014

Aleš Müller

PODĚKOVÁNÍ:

Na tomto místě chci poděkovat svému vedoucímu práce Ing. Janu Černoorskému, Ph.D. za jeho odborné vedení, pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Také děkuji své rodině a především manželce za její toleranci a trpělivost.

ANOTACE

Tato bakalářská práce má zhodnotit současný stav financování veřejnoprávního Českého rozhlasu. Dále se bude zabývat návrhy na změnu tohoto financování a výstupem z práce je komparace výhod a nevýhod jednotlivých možností a jejich kritické zhodnocení. V konečném důsledku dospěje práce k doporučení, zda současný systém financování zachovat nebo ho změnit.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rozhlas, veřejnoprávní, analýza financování, hospodárnost, služba veřejnosti.

TITLE

Financing of Czech Radio

ANNOTATION

This work assesses the current state funding of public Czech Radio. It will further proposals for modifying this financing and exit from work is a comparison of the advantages and disadvantages of various options and their critical evaluation. Ultimately, this work finds in a recommendation that the current system of funding to maintain or change it.

KEYWORDS

Radio, public, analysis of financing, economy, public service.

OBSAH

ÚVOD	10
1 VYMEZENÍ FINANČNÍ ANALÝZY	11
1.1 CHARAKTERISTIKA NÁSTROJŮ A METOD VHDNÝCH PRO FINANČNÍ ANALÝZU ČESKÉHO ROZHLASU . 12	
1.1.1 <i>Základní ukazatele finanční analýzy vhodné pro Český rozhlas</i>	13
2 CHARAKTERISTIKA ČESKÉHO ROZHLASU A JEHO POSTAVENÍ.....	16
2.1 ČESKÝ ROZHLAS Z POHLEDU ZÁKONŮ.....	17
2.2 ROZHLASOVÝ POPLATEK.....	18
2.3 RADA ČESKÉHO ROZHLASU A DOZORČÍ KOMISE ČESKÉHO ROZHLASU	19
3 FINANČNÍ ANALÝZA ČESKÉHO ROZHLASU.....	20
3.1 STÁVAJÍCÍ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ ČRO	21
3.2 DALŠÍ UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY ČRO.....	26
3.2.1 <i>Pohotová (peněžní) likvidita</i>	26
3.2.2 <i>Čistý pracovní kapitál ČRo</i>	27
3.2.3 <i>Podíl vlastních a cizích zdrojů na celkových aktivech ČRo</i>	28
3.2.4 <i>Autarkie hlavní činnosti ČRo</i>	32
3.2.5 <i>Rentabilita nákladů doplňkové činnosti</i>	33
3.2.6 <i>Obrat kapitálu</i>	34
3.2.7 <i>Míra investičního rozvoje</i>	35
3.2.8 <i>Nerozdělený zisk / ztráta minulých období</i>	37
4 NÁVRH NA FINANCOVÁNÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU	39
4.1 PŘÍMÉ FINANCOVÁNÍ VEŘEJNOPRÁVNÍCH MÉDIÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU	39
4.2 NÁKUP VEŘEJNOPRÁVNÍCH SLUŽEB	40
5 VYHODNOCENÍ RŮZNÝCH ZPŮSOBŮ FINANCOVÁNÍ ČESKÉHO ROZHLASU	42
5.1 VYHODNOCENÍ FINANCOVÁNÍ KONCESIONÁŘSKÝMI POPLATKY	42
5.2 VYHODNOCENÍ FINANCOVÁNÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU	44
5.3 VYHODNOCENÍ NÁKUPU VEŘEJNOPRÁVNÍCH SLUŽEB.....	44
ZÁVĚR.....	45
POUŽITÁ LITERATURA	48

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Faktory dlouhodobé udržitelnosti existence NO	20
Tabulka 2: Finanční údaje Českého rozhlasu za roky 2008 až 2012	21
Tabulka 3: Údaje o počtu registrovaných rozhlasových přijímačů	23
Tabulka 4: Údaje ČRo o finančním majetku, krátkodobých závazcích a běžných úvěrech za roky 2008 až 2012	27
Tabulka 5: Pohotová likvidita ČRo za roky 2008 až 2012.....	27
Tabulka 6: Údaje ČRo o oběžných aktivech a krátkodobých závazcích za roky 2008 až 2012	28
Tabulka 7: Čistý pracovní kapitál ČRo za roky 2008 až 2012.....	28
Tabulka 8: Údaje ČRo o vlastních a cizích zdrojích za roky 2008 až 2012.....	29
Tabulka 9: Podíly vlastních a cizích zdrojů na celkových aktivech za roky 2008 až 2012	29
Tabulka 10: Údaje ČRo o vlastních a cizích zdrojích za roky 2008 až 2012.....	30
Tabulka 11: Údaje ČRo o výnosech a nákladech z hlavní činnosti za roky 2008 až 2012	32
Tabulka 12: Podíly autarkie hlavní činnosti ČRo za roky 2008 až 2012	33
Tabulka 13: Údaje ČRo o nákladech a hospodářském výsledku ČRo z doplňkové činnosti za roky 2008 až 2012	33
Tabulka 14: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti ČRo za roky 2008 až 2012	34
Tabulka 15: Údaje ČRo o celkových výnosech a celkových pasivech za roky 2007 až 2012.	35
Tabulka 16: Obrat kapitálu ČRo za roky 2008 až 2012	35
Tabulka 17: Údaje ČRo o investicích brutto a odpisech za roky 2008 až 2012.....	36
Tabulka 18: Míra investičního rozvoje ČRo za roky 2008 až 2012.....	36
Tabulka 19: Údaje ČRo o nerozděleném zisku, případně ztrátách minulých období za roky 2009 až 2012.....	37
Tabulka 20: Financování rozhlasové stanice NPR z USA	41
Tabulka 21: Klady a zápory uvedených způsobů financování	42
Tabulka 22: Vývoj výše rozhlasových poplatků	43

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Poměr celkových výnosů ČRo a výnosů z rozhlasových poplatků	22
Obrázek 2: Vývoj příjmů ČRo z rozhlasových poplatků a z obchodní činnosti	22
Obrázek 3: Vývoj počtu registrovaných rozhlasových přijímačů	23
Obrázek 4: Vývoj příjmů z obchodní činnosti a ostatních výnosů ČRo	24
Obrázek 5: Vývoj celkových nákladů a výnosů ČRo	25
Obrázek 6: Zobrazení rozdělení nákladů ČRo	26
Obrázek 7: Pohotová peněžní likvidita ČRo	27
Obrázek 8: Vývoj čistého pracovního kapitálu ČRo	28
Obrázek 9: Vývoj poměru vlastních a cizích zdrojů ČRo	29
Obrázek 10: Vývoj složení pasiv ČRo z pohledu vlastních a cizích zdrojů	30
Obrázek 11: Vývoj složení vlastních zdrojů ČRo	31
Obrázek 12: Vývoj složení cizích zdrojů ČRo	31
Obrázek 13: Vývoj autarkie hlavní činnosti ČRo	33
Obrázek 14: Vývoj rentability nákladů doplňkové činnosti ČRo	34
Obrázek 15: Vývoj hodnoty obratu kapitálu ČRo	35
Obrázek 16: Vývoj míry investičního rozvoje ČRo	36
Obrázek 17: Vývoj hodnoty nerozděleného zisku za roky 2009 až 2012	37
Obrázek 18: Studie eStat.cz – koncesionářské poplatky	40
Obrázek 19: Závislost vývoje příjmů z rozhlasových poplatků na jejich hodnotě	43

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČRo	Český rozhlas
Sb.	Sbírka zákonů
MZVČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
NO	nezisková organizace

ÚVOD

Tématem této práce je zhodnocení financování Českého rozhlasu – jako veřejnoprávní organizace. Toto téma je v době napjatých rozpočtů nejen veřejných, ale i rozpočtů domácností více než aktuální a týká se prakticky každého občana České republiky.

Český rozhlas vznikl transformací Československého rozhlasu a na jeho základech a to k 1. 1. 1993. Zákon mu ukládá povinnosti, které je Český rozhlas povinen plnit. Na dodržování plnění zákonných povinností dohlíží Rada Českého rozhlasu, která každoročně předkládá Parlamentu České republiky i Výroční zprávu o hospodaření Českého rozhlasu. Na pokrytí nákladů při plnění těchto úkolů zákon přiznává Českému rozhlasu rozhlasové (koncesionářské) poplatky. Jejich výše je zakotvena v zákonu a nemá žádnou valorizační doložku. Český rozhlas má dále právo vytvářet zisk na pokrytí svých výdajů z vlastní podnikatelské činnosti. Podnikatelská činnost však musí souviset s jeho činností a nesmí ohrozit jeho úkoly. Přímo ze státního rozpočtu České republiky jsou hrazeny náklady na provoz vysílání do zahraničí.

Objevují se i tendence financovat provoz veřejnoprávních médií (tedy jak Českého rozhlasu, tak i České televize) celé přímo ze státního rozpočtu. Nejhlasitější propagátoři této myšlenky poslední doby jsou Edvard Kožušník, poslanec Evropského parlamentu a Petr Štěpánek, hudebník, spisovatel a bývalý člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.

Na základě výše uvedeného je cílem této práce posoudit stávající způsob financování veřejnoprávního Českého rozhlasu, včetně odhalení případných kritických míst, a návrhů na jejich odstranění. Dále je cílem posoudit klady a zápory dalších možných způsobů financování Českého rozhlasu. Ke splnění hlavních cílů je zapotřebí splnit následující parciální cíle:

- vymezit hlavní zásady finanční analýzy obecně,
- vymezit nástroje a metody vhodné pro finanční analýzu Českého rozhlasu,
- charakterizovat Český rozhlas,
- provést finanční analýzu Českého rozhlasu.

1 VYMEZENÍ FINANČNÍ ANALÝZY

Slovo analýza pochází z řeckého slova analysis – vyproštění, rozbor¹. Podle Kraftové² je „*Finanční analýza firmy metodou hodnocení finančního hospodaření firmy, při kterém se zpracovávají data prvotně zachycená zpravidla v peněžních jednotkách. Získaná data se třídí, agregují, poměřují se mezi sebou navzájem, kvantifikují se vztahy mezi nimi, hledají se kauzální souvislosti mezi nimi, určuje se jejich vývoj. Všemi těmito postupy se zvyšuje vypovídací schopnost zpracovávaných dat, zvyšuje se jejich informační hodnota.*“

Máče³ specifikuje finanční analýzu jako: „*rozbor údajů, jejichž prvotním a zpravidla hlavním zdrojem je finanční účetnictví. Analýzou údajů získaných zpravidla z finančního účetnictví a účetních výkazů můžeme získat přehled o majetkové, finanční a důchodové situaci podniku, a dále pak podklady pro finanční rozhodování a finanční řízení podniku.*“

Růčková⁴ definuje finanční analýzu takto: „*Finanční analýza představuje systematický rozbor získaných dat, která jsou obsažena především v účetních výkazech. Finanční analýzy v sobě zahrnují hodnocení firemní minulosti, současnosti a předpovídání budoucích finančních podmínek.* Uvedené definice finanční analýzy mají společné, že jako zdroj využívají především data z účetnictví dané organizace, a že výstupy finanční analýzy slouží k posouzení aktivity fungování dané organizace.

Finanční analýza je tedy soubor nástrojů, které managementu každé instituce dávají podklady pro rozhodování. Přesněji se jedná se o rozbor a kritické zhodnocení minulosti pro lepší predikci a odhady budoucího vývoje. Finanční analýza nemůže nikdy dát přesné odpovědi na otázky, jak se bude finanční zdraví dané společnosti vyvíjet, ale může být významnou pomocí při tomto rozhodování. Každá instituce, firma – prostě jakákoli ekonomická jednotka je natolik odlišná od jiných, že neexistuje a ani nemůže existovat jednotný vzor správných výstupů finanční analýzy. O to důležitější je její úkol. Výstupy finanční analýzy musí být v čase opakovatelné, tak aby mohl být sledován trend vývoje. Výstupy musí být také dostatečně zjednodušené, tak aby se hodnotitel „neztratil“ v moři čísel a informací.

Cílem finanční analýzy je zpravidla⁵:

- posouzení dosavadního vývoje firmy a poskytnutí informací pro rozhodnutí do budoucna,

¹ *Universum: Všeobecná encyklopedie. 1. díl. A-B.* Praha: Odeon, 2000, s. 180

² KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy.* Praha: C. H. Beck, 2002, xii, s.25

³ MÁČE, Miroslav. *Finanční analýza obchodních a státních organizací.* Praha: Grada, 2006, s. 23

⁴ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi.* Praha: Grada, 2010, s. 9

⁵ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy.* Praha: C. H. Beck, 2002, xii, s.25

- rozbor možných variant dalšího vývoje a výběr nejuvhodnější varianty,
- porovnání výsledků různých firem (zpravidla v zájmu srovnatelnosti jednoho oboru),
- zpracování informací pro hodnocení firmy vnějšími partnery, věřiteli i vlastníky.

1.1 Charakteristika nástrojů a metod vhodných pro finanční analýzu Českého rozhlasu

Veřejnoprávní Český rozhlas (ČRo) patří svojí povahou do nestátního neziskového sektoru. A to protože je institucionalizován, je oddělen od státní správy (tzn., že ve vedení této instituce nemohou být státní úředníci), nerozděluje zisk (případný zisk opětovně používá k dosažení svého cíle), je samosprávný (autonomní) a příjemci (v tomto případě posluchači) využívají jeho služeb dobrovolně⁶. ČRo patří mezi neziskové organizace (NO), které mají podobu právnické osoby, a které jsou zřízeny na základě samostatných zákonů.

Protože státní organizace zřízené zákonem mají výrazně účelové zaměření, nelze je obecně charakterizovat a každá z nich má specifický charakter, který zajišťuje jejich schopnost splnit požadovaný účel⁷.

System cílů v NO je pouze omezeně srovnatelný se systémem cílů podniků orientovaných na zisk. Díky účelu své existence – poslání – disponují NO hlavním cílem. Ten ale v porovnání s hlavními cíli podniků orientovaných na zisk není ve většině případů kvantitativně měřitelný a dosažitelný různými způsoby. Za posláním se skrývá značné množství svazků cílů, které musí být při dosažení optimalizovány⁸. Z toho vyplývá, že pro analyzování podniků orientovaných na zisk je relativně jednoduché držet se osvědčených postupů finanční analýzy a výsledky konkrétního podniku porovnávat s doporučenými rozsahy jednotlivých ukazatelů – protože cílem ziskového podniku je vytvářet co největší zisk. Zatímco cíle NO – a tedy i ČRo jsou jiné. Cílem Českého rozhlasu je sloužit veřejnosti a poskytovat jí nezávislé a ověřené informace, vzdělávání a zábavu. Cílem je tedy nabídnout posluchačům kvalitu v informacích, vzdělávání i zábavě – a to jsou atributy, které nelze jednoduše kvantifikovat pro snadné vyhodnocování.

⁶ BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 9

⁷ MÁČE, Miroslav. *Finanční analýza obchodních a státních organizací*. Praha: Grada, 2006, s. 128

⁸ BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 17

1.1.1 Základní ukazatele finanční analýzy vhodné pro Český rozhlas

V odborných kruzích se diskutuje o tom, jak vyhodnocovat účinnost veřejnoprávních médií. Zda je hlavním cílem maximalizace uživatelů – posluchačů, diváků, uživatelů webů, nebo zda je hlavním cílem poskytovat kvalitu a je na uživateli, zda si ji najdou a budou využívat. Pro potřeby této práce zanechám tuto otázku tak, jak je, a budu se věnovat možným způsobům finanční analýzy, které budou vhodné pro vyhodnocení instituce typu ČRo.

V následujícím textu budou (na základě odborné literatury) uvedeny vybrané ukazatele vhodné pro finanční analýzu NO. Budou využity ukazatele ze skupin likvidity, financování, autarkie, rentability, aktivity a investičního rozvoje.

Pohotovává, neboli peněžní likvidita, je důležitý ukazatel, neboť nám říká, zda je společnost schopná průběžně plnit své závazky. U NO je tento ukazatel asi nejdůležitější, protože NO se mohou dostat do účetní ztráty, ale za každých okolností by měly být schopné dostát vlastním závazkům vůči věřitelům. Tento ukazatel lze dle Boukala vypočítat podle následujícího vzorce⁹:

$$\text{Pohotovává (peněžní likvidita)} = \frac{\text{finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky} + \text{běžné úvěry}} \quad (1)$$

Pracovní kapitál (přesněji čistý pracovní kapitál), představuje prostředky, které má NO k dispozici pro svou běžnou provozní činnost. Podle Kraftové¹⁰ jde o jakýsi „manipulační prostor“ managementu, který na jedné straně zohledňuje využitelný krátkodobý majetek, na druhé straně jeho hodnotu snižuje o prostředky představující výši závazků, jež je nutno uhradit. Jedná se o stavovou (okamžitou) veličinu. Lze jej vypočítat podle následujícího vztahu:

$$\text{Pracovní kapitál (čistý pracovní kapitál)} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (2)$$

Podíl vlastních / cizích zdrojů na celkových aktivech je poměrový ukazatel říkající, jakým poměrem se na financování dané organizace podílejí vlastní a cizí zdroje. Zadlužování NO

⁹ BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 53

¹⁰ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, s. 117

není vhodné, protože by to mohlo vést ke snaze věřitele ovlivňovat nezávislost takové organizace. Tyto ukazatele lze dle Boukala vypočítat podle následujících vzorců¹¹:

$$\text{Podíl vlastních zdrojů na celku} = \frac{\text{vlastní zdroje}}{\text{celkové zdroje}} \quad (3)$$

$$\text{Podíl cizích zdrojů na celku} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celkové zdroje}} \quad (4)$$

Dalším možným hodnotícím kritériem je tzv. **autarkie** (soběstačnost)¹². U NO je autarkie z hlavní činnosti (HČ) většinou menší než 100 %. Pokud tato situace nastane, tak je důležité vyrovnaní takového výpadku příjmů z hlavní činnosti příjmy z činnosti vedlejší. Naopak v případě vysokých hodnot nad 100% hranici je třeba co nejbezpečněji vyřešit využití volných finančních prostředků. NO se doporučuje investovat tyto prostředky pro jejich další rozmnožení, ale při investování se vyhnout rizikovým obchodům. Volné prostředky NO dále investují do plnění svého poslání. Tento ukazatel lze dle Boukala vypočítat podle následujícího vzorce¹³:

$$\text{Autarkie HČ na bázi výnosů a nákladů} = \frac{\text{výnosy z hlavní činnosti}}{\text{náklady z hlavní činnosti}} * 100 \quad (5)$$

Podle Kraftové¹⁴ patří ukazatele **rentability**, jako způsob hodnocení efektivnosti k tradičním oblastem finanční analýzy u soukromých firem. U NO však představuje oprávněně jeden z nejdiskutovanějších problémů. Jako vhodné se pro NO ukazuje hodnotit rentabilitu nákladů pro doplňkovou činnost (DČ). Cílem je maximalizace rentability nákladů. Tento ukazatel pro DČ lze dle Kraftové vypočítat následujícím způsobem:

$$\text{Rentabilita nákladů DČ} = \frac{\text{hospodářský výsledek DČ}}{\text{náklady DČ}} * 100 \quad (6)$$

¹¹ BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 53

¹² *Universum: Všeobecná encyklopedie. 1. díl. A-B*. Praha: Odeon, 2000, s. 357

¹³ BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 53

¹⁴ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, s. 105

Z ukazatelů aktivity se dle Kraftové¹⁵ jako vhodný jeví **obrat kapitálu**. Což je jeden ze základních ukazatelů výkonnosti zdrojů vložených do produkce. Výnosy zachycují hodnoty případných dotací, poplatků, ostatních výnosů i výnosů z hospodářské činnosti. S ohledem na to, že jde o relaci tokového kumulativního ukazatele (výnosy celkem) a stavového ukazatele (celkových pasiv), je v zájmu odstranění možné okamžikové odchylky při výpočtu z ročních hodnot zapotřebí vycházet z průměrných hodnot kapitálu během roku, minimálně z jedné poloviny součtu počátečního a konečného stavu pasiv. Ukazuje kolikrát se „vrátí“ vložený kapitál do fungování NO pomocí stanoveného ocenění její produkce. Cílem je maximalizace ukazatele. Vypočítá se podle následujícího vzorce:

$$\text{Obrat kapitálu} = \frac{\text{výnosy celkem}}{\text{celková pasiva}} \quad (7)$$

Jedním z ukazatelů investičního rozvoje / útlumu, který je vhodný pro zhodnocení NO je **míra investičního rozvoje**. Ukazuje v jaké míře je NO schopna během jednoho roku obnovit, případně rozšířit svůj investiční majetek z odpisů. Čím větší rozvoj NO je uvažován, tím méně budou odpisy dostačovat jako zdroj krytí investic. Dle Kraftové¹⁶ je tento ukazatel možné vypočítat podle následujícího vzorce:

$$\text{Míra investičního rozvoje} = \frac{\text{investice brutto}}{\text{odpisy}} \quad (8)$$

Další pohled na možné hodnocení NO je, že činnost neziskových organizací lze označit i jako „neziskové podnikání“ u kterého lze pro hodnocení sledovat:

- vývoj zisku, ztráty, výnosů, nákladů včetně jejich struktury;
- velikost rezervního fondu (případně ztráty z minulých let)¹⁷.

¹⁵ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, s. 120

¹⁶ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, s. 134

¹⁷ NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, s. 90.

2 CHARAKTERISTIKA ČESKÉHO ROZHLASU A JEHO POSTAVENÍ

V demokratických společnostech dnešní doby jsou používány dva základní modely uspořádání elektronických médií – a to jednoduchý systém vysílání a duální systém vysílání.

V **jednoduchém systému vysílání** neexistují veřejnoprávní vysílatelé. Figuruje zde pouze soukromý sektor. V rámci jednoduchého systému vysílání vznikají a) soukromé komerční subjekty – jejichž cílem je tvorba zisku a b) soukromé neziskové subjekty – např. náboženské a vzdělávací stanice – financované z darů, dotací a grantů. Typickým představitelem jednoduchého systému vysílání jsou Spojené státy americké.

V Evropě funguje **duální systém vysílání**, ve kterém vedle sebe stojí vysílatelé veřejné služby a soukromí vysílatelé. Postavení vysílatelů veřejné služby je definováno zákony, které zpravidla upravují i financování veřejnoprávního vysílání. Financování soukromých vysílatelů je uskutečňováno výhradně z vlastních výnosů – tedy převážně z prodeje reklamy a sponzoringů. I v duálním systému vysílání lze soukromé vysílání rozdělit na ziskové a neziskové (rozhlasovou neziskovou stanicí v ČR je Radio Proglas).

V České republice se používá duální systém rozhlasového vysílání. Je zakotven v zákoně číslo 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání¹⁸, který ve svém §3, odstavci (1) vymezuje, že se vztahuje na a) provozovatele vysílání ze zákona, b) provozovatele vysílání s licenci a c) provozovatele převzatého vysílání na základě registrace.

Podle výzkumu veřejného mínění provedeného společností SANEP¹⁹ jsou veřejnoprávní média nejdůvěryhodnějšími médii v ČR: „*Veřejnoprávní média pak ve srovnání s konkurenčními médii nabízejí podle názoru většinové veřejnosti nejvíce objektivní a nestranné zpravodajské pořady, články či komentáře.*“ Z uvedeného vyplývá, že služby poskytované Českou televizí i Českým rozhlasem jsou veřejností vnímány jako vysoce kvalitní a tím pádem nezastupitelné.

¹⁸ Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání. In: 231/2001 Sb. 2001. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=51457&fulltext=&nr=231~2F2001&part=&name=&rpp=15#local-content>

¹⁹ Důvěra médiím. SANEP S.R.O. *SANEP - Průzkum veřejného mínění* [online]. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.sanep.cz/sid=gauedlr93oum5c632gth3q73n2/pruzkumy/duvera-mediim-publikovano-27-2-2014/>

2.1 Český rozhlas z pohledu zákonů

ČRo vznikl k 1. 1. 1993 na základě zákona číslo 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu²⁰. Tímto zákonem se (a) Zřizuje ČRo se sídlem v Praze, který je (b) právnickou osobou, hospodařící s vlastním majetkem, jehož základem je majetek převedený z Československého rozhlasu. ČRo vlastními úkony nabývá práv a zavazuje se. Za (c) se stanovuje, že stát neodpovídá za závazky Českého rozhlasu a ČRo neodpovídá za závazky státu. Z toho jasně vyplývá, že ČRo je samostatně hospodařícím subjektem s vlastním majetkem, který není závislý na státu. Na druhou stranu ale také nemůže počítat s vykrytím případných ztrát z vlastního hospodaření státem.

Stejný zákon ukládá Českému rozhlasu řadu povinností (kráceno):

ČRo naplňuje veřejnou službu v oblasti rozhlasového vysílání zejména tím, že:

- provozuje analogové rozhlasové vysílání třemi celoplošnými rozhlasovými programy v pásmu velmi krátkých vln a rozhlasovými programy regionálních studií vysílanými v pásmu velmi krátkých vln;
- provozuje zemské digitální rozhlasové vysílání šířením 3 celoplošných rozhlasových programů, uvedených v písmenu a), prostřednictvím multiplexu veřejné služby;
- provozuje zemské digitální vysílání tak, aby zajistil naplňování úkolů veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání, které odpovídá stavu rozvoje vysílacích technologií a služeb;
- zřizuje síť vlastních zpravodajů;
- vytváří archivní fondy, udržuje je a podílí se na jejich využívání jako součásti národního kulturního bohatství;
- vysílá díla domácí a zahraniční tvorby;
- poskytuje alespoň na jednom vysílaném programu 24 hodinovou programovou službu, včetně aktuálního zpravodajství;
- vyvíjí činnost v oblastech nových vysílacích technologií a služeb.

²⁰ Zákon o Českém rozhlasu. In: *484/1991 Sb.* 1991. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=484~2F1991&part=&name=&rpp=15#seznam>

ČRo si také stanovil vlastní pravidla jako například misi a vizi²¹:

MISE: Naším posláním je sloužit veřejnosti, poskytovat kvalitní informace, vzdělávání, kulturu i zábavu a přispívat k ochraně a rozvoji základních hodnot demokratické společnosti.

VIZE: Chceme být vysoce důvěryhodným, vyhledávaným a nezastupitelným sdělovacím prostředkem.

Všechny tyto povinnosti s sebou nesou nemalé finanční náklady. Na jejich krytí může ČRo využívat finanční zdroje, jimiž jsou rozhlasové poplatky vybírané podle zvláštního právního předpisu a příjem z vlastní podnikatelské činnosti.

Samostatně stojící je povinnost provozovat rozhlasové vysílání do zahraničí na jednom rozhlasovém programu v pásmu krátkých vln prostřednictvím zemských vysílacích rádiových zařízení, popřípadě prostřednictvím jiných technických prostředků, a to z důvodů financování tohoto vysílání z rozpočtové kapitoly Ministerstva zahraničních věcí ČR (MZVČR)²².

2.2 Rozhlasový poplatek

ČRo je financován především z rozhlasových poplatků. Jejich působnost a aktuální výši určuje zákon 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích²³ takto: Rozhlasový poplatek se platí ze zařízení technicky způsobilého k individuálně volitelné reprodukci rozhlasového vysílání, je-li šířeno prostřednictvím zemských rádiových vysílacích zařízení využívajících rádiové kmitočty vyhrazené pro šíření a přenos rozhlasového nebo televizního vysílání, družic nebo kabelových systémů (dále jen "rozhlasový přijímač"). Toto zařízení se považuje za rozhlasový přijímač i v případě, že si jej poplatník upraví k jinému účelu. Dále zákon stanovuje, kdo je poplatníkem rozhlasového poplatku: Poplatníkem je fyzická osoba nebo právnická osoba, která vlastní rozhlasový přijímač. Jestliže drží nebo z jiného právního důvodu alespoň 1 měsíc užívá rozhlasový přijímač fyzická osoba nebo právnická osoba, která není jeho vlastníkem, je poplatníkem tato osoba. Zákon také vyjmenovává osoby od rozhlasového poplatku osvobozené, ke kterým patří například zastupitelské úřady České republiky v zahraničí a osoby, které požívají výsad a imunit podle mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika (ČR) vázána, cizinci, kterým nebylo na území ČR uděleno povolení

²¹ Český rozhlas: Mise a vize. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/informace/misevize/_zprava/972458

²² Ministerstvo zahraničních věcí ČR. <http://www.mzv.cz/> [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/krajane/aktualni_informace/cesky_rozhlas_a_mzv_podepsaly_smlouvu_o.html

²³ Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích. In: *348/2005 Sb.* 2005. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=&part=&name=o~20rozhlasov~C3~BDch~20a~20televizn~C3~ADch~20poplatc~C3~ADch&rpp=15#seznam>

k trvalému nebo dlouhodobému pobytu, držitelé licence opravňující k rozhlasovému vysílání, osoby s úplnou nebo praktickou hluchotou a školy zapsané ve školském rejstříku. Dále jsou osvobozeny fyzické osoby, jejichž čistý příjem za uplynulé kalendářní čtvrtletí je nižší než 2,15 násobek životního minima. Aktuální výše měsíčního rozhlasového poplatku činí 45 Kč.

2.3 Rada Českého rozhlasu a Dozorčí komise Českého rozhlasu

Do působnosti **Rady Českého rozhlasu** náleží mimo jiné schvalovat rozpočet a závěrečný účet Českého rozhlasu a kontrolovat plnění rozpočtu Českého rozhlasu. Rada také předkládá Poslanecké sněmovně Výroční zprávu o činnosti Českého rozhlasu a to vždy do 31. března bezprostředně následujícího kalendářního roku a Výroční zprávu o hospodaření Českého rozhlasu do 31. srpna bezprostředně následujícího kalendářního roku.

Členové **dozorčí komise** mohou nahlížet do všech písemností, účetních dokladů souvisejících s účetnictvím a záznamů na nosičích dat Českého rozhlasu a mohou požadovat i písemná vysvětlení od zaměstnanců Českého rozhlasu. Zaměstnanci Českého rozhlasu jsou povinni poskytnout členům dozorčí komise kopie vyžádaných písemností Českého rozhlasu, jakož i požadovaná vysvětlení. Dozorčí komise podává Radě písemnou zprávu o své činnosti za každé kalendářní čtvrtletí vždy do desátého dne druhého měsíce po skončení čtvrtletí. Jako podklad pro Výroční zprávu o hospodaření Českého rozhlasu je dozorčí komise povinna předat Radě svůj rozbor hospodaření Českého rozhlasu vždy do 30. června bezprostředně následujícího kalendářního roku.

3 FINANČNÍ ANALÝZA ČESKÉHO ROZHLASU

Pokud budeme vycházet z toho, že služby, které poskytuje ČRo občanům ČR, jsou žádoucí a potřebné – což nikdo z účastníků veřejné diskuze o financování veřejnoprávních médií nezpochybňuje, tak musíme mít na mysli dlouhodobou udržitelnost fungování ČRo. Faktory dlouhodobé udržitelnosti existence NO jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 1: Faktory dlouhodobé udržitelnosti existence NO

Definované poslání	Přesvědčení zakladatelé a členové	Zdravé vztahy s ostatními sektory
Schopnost pružné adaptace	Realistický plán	Demokratické právní prostředí
Dostatečné finanční zdroje	Silné vedení	Kvalitní efektivní programy
Měřitelné výsledky	Průběžné vzdělávání se	Průhledné účetnictví

Zdroj: BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. Ekonomika a financování neziskových organizací. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, s. 22

Z pohledu tématu této práce je nejdůležitější první odstavec a v něm uvedené dostatečné finanční zdroje. Je tedy jasné, že pokud by ČRo neměl z jakéhokoli důvodu dostatečné finanční zdroje na pokrytí výdajů spojených s poskytováním služeb veřejnosti, tak by se tyto služby nutně musely stát méně kvalitními. Tato situace by naprosto logicky vyvolala nechuť poplatníků přispívat na poskytování méně kvalitních služeb a tím by opět došlo ke krácení finančních zdrojů – a kruh vedoucí k nevyhnutelnému úpadku by byl uzavřen. A je jedno, zda by tím uvažovaným poplatníkem byly domácnosti a právnické osoby (tak jako dosud), nebo zda by se jednalo o daňové poplatníky, za které by rozhodovali poslanci parlamentu rozhodujících o přidělení finančních prostředků ze státního rozpočtu. Pro zachování plnění poslání ČRo je zajištění dostatečných finančních zdrojů nezbytné.

NO mohou být v zásadě financovány několika způsoby (nejedná se o úplný výčet):

- z veřejných zdrojů (státní rozpočet, kapitoly ministerstev, rozpočty samospráv),
- individuálním dárcovstvím,
- firemním dárcovstvím,
- členskými příspěvky,
- příjmy z vlastní činnosti,
- daňovým zvýhodněním na základě zákona 586/1992 Sb., o dani z příjmu.

3.1 Stávající způsob financování ČRo

Současný stav financování ČRo zakotvený v zákonech, spočívá ve financování z rozhlasových poplatků a z vlastní podnikatelské činnosti ČRo. Podle ročenek ČRo²⁴ za roky 2008 až 2012 je složení nákladů a výnosů následující:

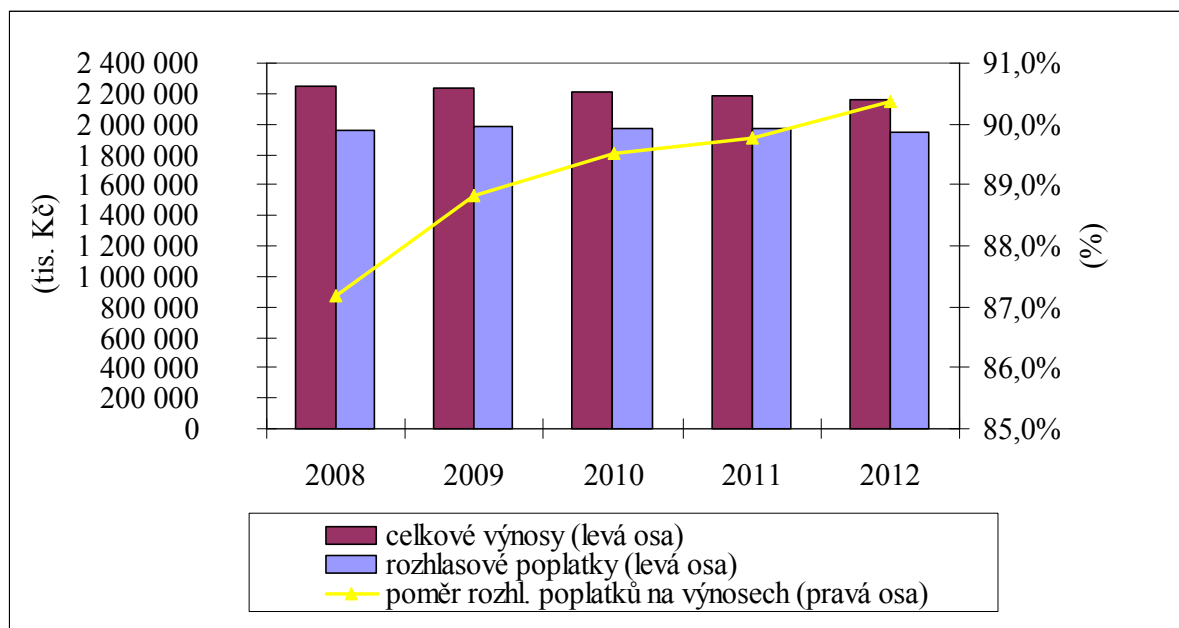
Tabulka 2: Finanční údaje Českého rozhlasu za roky 2008 až 2012 - data v tisících (není-li uvedeno jinak)

	2008	2009	2010	2011	2012
celkové náklady	2 082 802	2 183 510	2 084 199	2 018 347	2 126 083
celkové výnosy	2 242 566	2 237 359	2 205 425	2 188 785	2 158 318
zisk po zdanění	126 263	36 951	110 521	145 099	26 563
Náklady:					
náklady na vysílání	315 057	318 806	319 521	312 376	307 067
poplatky České poště za inkaso	115 414	117 490	116 404	115 605	114 658
honoráře a poplatky organizacím	106 627	97 270	100 024	94 775	99 911
honoráře jednotlivcům	108 146	126 341	125 072	125 967	125 037
zpravodajství agentur	19 358	19 772	20 391	21 165	20 818
ostatní materiál	54 055	60 131	45 822	26 624	32 103
služby	229 195	220 206	195 174	164 604	183 822
energie	26 163	30 015	30 581	27 000	27 553
opravy a udržování	15 040	13 291	17 636	13 706	12 880
cestovné	20 133	19 549	15 643	16 608	15 685
osobní náklady celkem	749 844	761 993	772 525	768 850	805 604
odpisy	84 867	81 898	88 803	87 032	85 664
saldo DPH	159 712	180 986	160 124	113 641	138 128
ostatní náklady	79 191	135 762	76 479	130 394	157 153
Výnosy:					
rozhlasové poplatky	1 954 996	1 987 533	1 974 476	1 964 754	1 950 121
reklama	58 259	47 498	51 404	32 795	36 379
sponzoring	83 802	70 741	56 041	50 651	51 392
vysílání do zahraničí	68 000	64 600	51 680	30 000	30 000
ostatní výnosy	77 509	66 987	71 824	110 585	90 427
evidovaný počet příjemců (k 31. 12.)					
	3 665	3 660	3 638	3 608	3 628
poměr rozhl. poplatků na výnosech					
	87,2 %	88,8 %	89,5 %	89,8 %	90,4 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ročenek ČRo

Z dat jednoznačně vyplývá, že rozhlasové poplatky se na financování ČRo podílejí rozhodujícím způsobem a jejich význam od roku 2008 setrvale stoupá (viz Obrázek 1). V roce 2012 již překonal hranici 90 % všech výnosů ČRo.

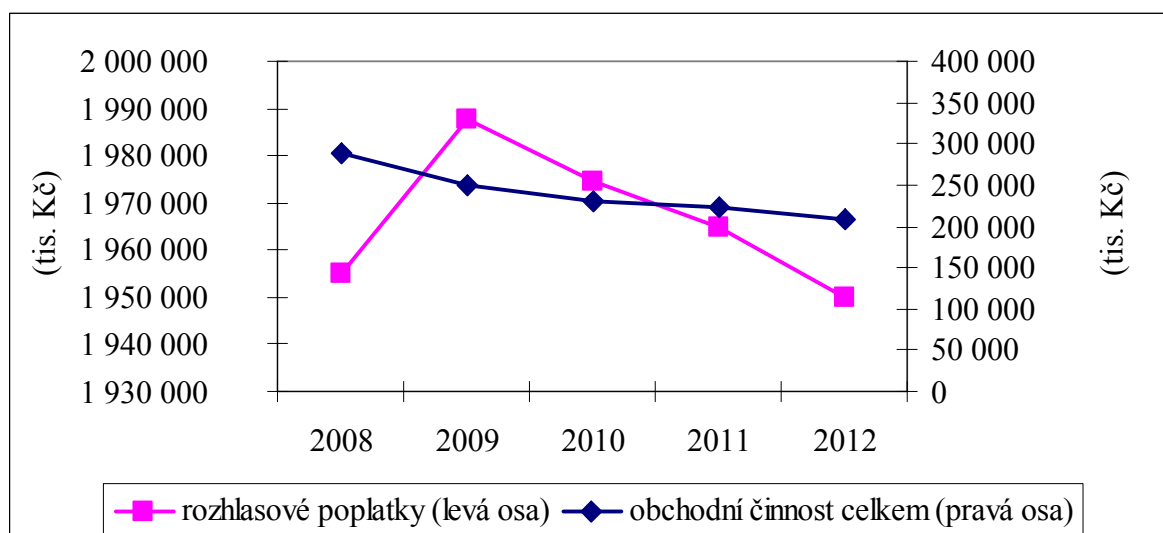
²⁴ Ročenky ČRo. [online]. 2009 – 2013 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/informace/legislativa/_zprava/rocenky-ceskeho-rozhlasu--798070

Obrázek 1: Poměr celkových výnosů ČRo a výnosů z rozhlasových poplatků.

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě ročenek ČRo

Na Obrázku 1 je také dobře patrný trend poklesu celkových výnosů ČRo v letech 2008 až 2012. Od roku 2009 setrvale klesají celkové výnosy a od roku 2010 klesají i pro rozhlas zásadní příjmy z rozhlasových poplatků. Ty klesají pomaleji než příjmy z vlastní obchodní činnosti ČRo, což zapříčiňuje jejich vzrůstající význam ve financování Českého rozhlasu. Příčinou vzrůstající významnosti rozhlasových poplatků na celkových výnosech ČRo je tedy jednoznačně setrvalý pokles příjmů z vlastní obchodní činnosti již od roku 2008 (viz Obrázek 2).

Obrázek 2: Vývoj příjmů ČRo z rozhlasových poplatků a z obchodní činnosti

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě ročenek ČRo

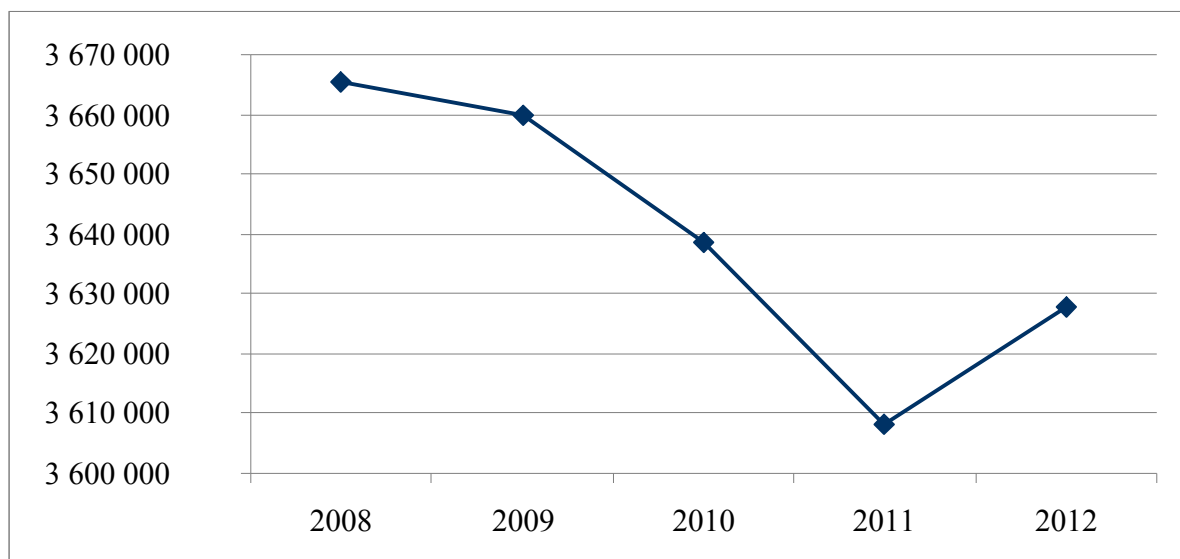
Výnos z rozhlasových poplatků má klesající tendenci, protože prakticky neustále klesá počet registrovaných poplatníků rozhlasového poplatku. Tento trend lze dokumentovat na počtu registrovaných rozhlasových přijímačů, který je uveden v následující tabulce.

Tabulka 3: Údaje o počtu registrovaných rozhlasových přijímačů

	2008	2009	2010	2011	2012
Právnícké osoby	574 723	576 707	569 076	563 410	565 414
Fyzické osoby	3 090 632	3 083 308	3 069 399	3 044 788	3 062 349
celkem	3 665 355	3 660 015	3 638 475	3 608 198	3 627 763

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo²⁵

Jak je patrné z obrázku 3, tento negativní trend se ČRo podařilo zvrátit až v roce 2012. A to díky kampaním na zlepšení platební morálky. Jednalo se o dvě akce, kdy bylo ke konci prvního pololetí osloveno 220 tisíc fyzických osob, které platí televizní poplatek a dosud nebyly evidovanými rozhlasovými poplatníky. Na základě této akce se přihlásilo 50 tisíc nových poplatníků. Dále došlo k oslovení 5 tisíc fyzických podnikajících a právníckých osob, které provozují větší množství vozidel. Tato akce skončila s výsledkem 11 tisíc nově přihlášených přijímačů. Celkem bylo tedy získáno 61 tisíc nově přihlášených přijímačů. Ovšem roční změna v absolutním vyjádření hovoří o nárůstu „pouze“ o necelých 20 tisíc. Bez uvedených kampaní by i v tomto roce došlo k poklesu celkového počtu poplatníků.

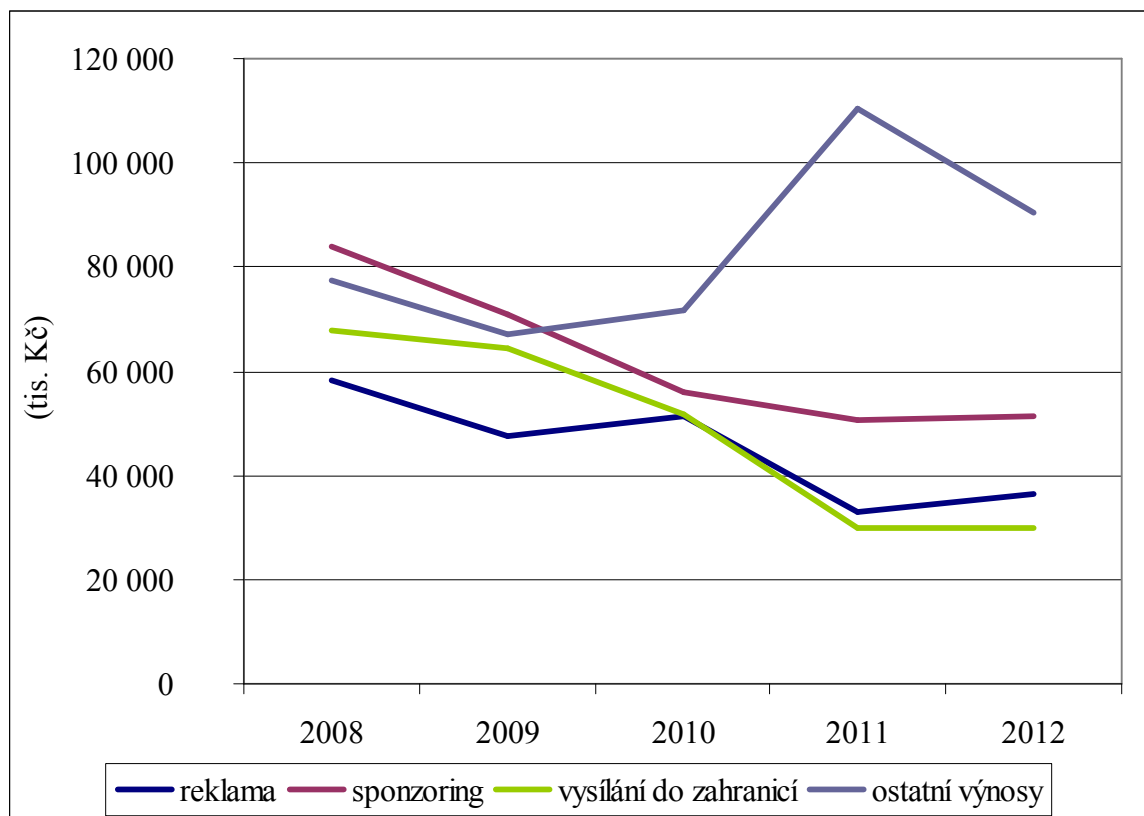
Obrázek 3: Vývoj počtu registrovaných rozhlasových přijímačů

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě ročenek ČRo

Současně s klesajícími příjmy z vlastní obchodní činnosti způsobené především poklesem příjmů z prodeje reklamy a sponzoringu, ale také poklesem příspěvku státu na provoz vysílání

²⁵ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

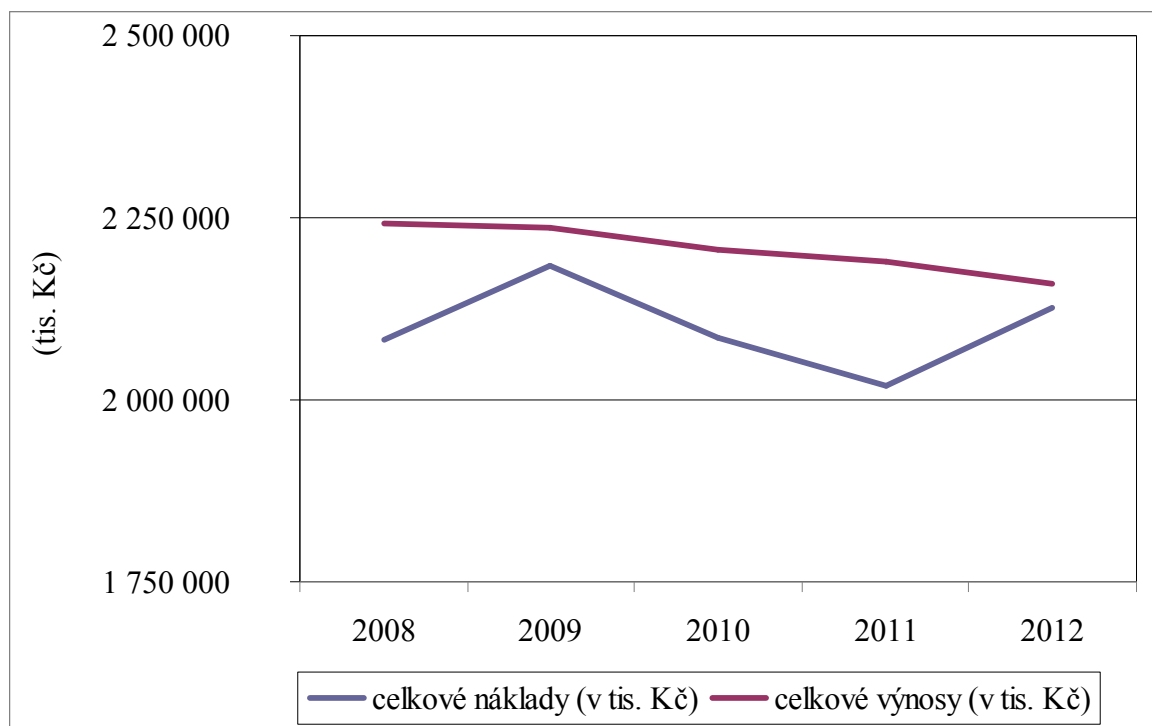
do zahraničí (viz Obrázek 4) klesají také příjmy z výběru rozhlasových poplatků. Pokles příjmů z obchodní činnosti je pravděpodobně způsoben snahou firem šetřit v reakci na finanční situaci ve světě i u nás v České republice. Do ostatních příjmů jsou zahrnuty pronájmy nemovitostí, prodeje autorských práv, výroby spotů, pronájmy nahrávacích studií a samozřejmě i další jednorázové příjmy. Například v roce 2011 se jednalo o prodej rekreačního objektu v Peci pod Sněžkou se ziskem 5,3 mil. Kč.

Obrázek 4: Vývoj příjmů z obchodní činnosti a ostatních výnosů ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě ročenek ČRo

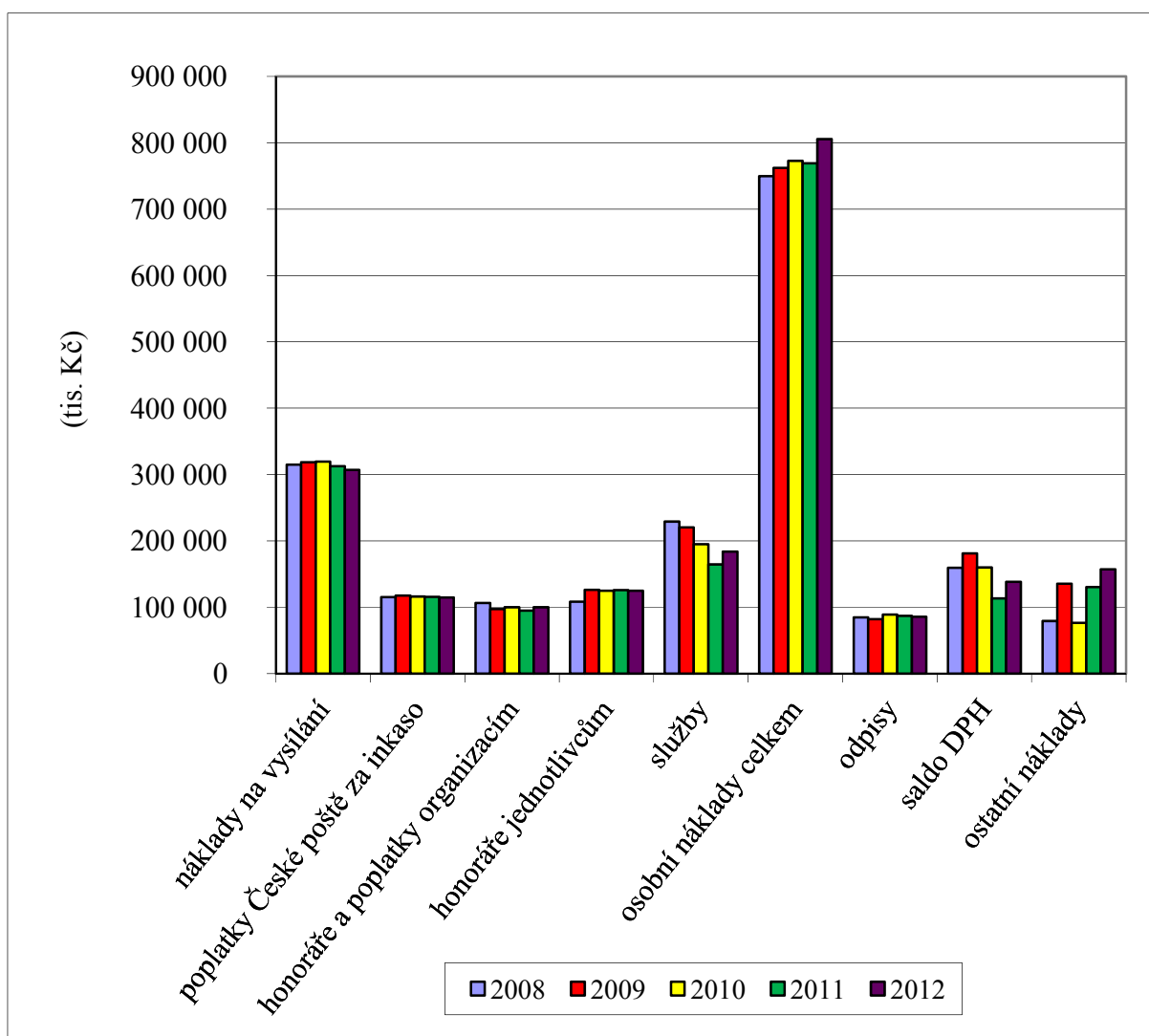
Z Obrázku 5 je znát snaha ČRo také šetřit, když celkové náklady jsou od roku 2008 vždy nižší než celkové výnosy. V letech 2010 a 2011 dokonce celkové náklady klesaly větší rychlostí než celkové výnosy. Tato snaha je také dobře dokumentovatelná na zisku po zdanění, který se v období od roku 2008 do roku 2012 pouze dvakrát dostal pod hranici 100 milionů korun. Konkrétně to bylo v letech 2009 a 2012, ale i tehdy měl ČRo zisk po zdanění ve výši téměř 37, respektive 26,6 milionů Kč. Průměrný zisk po zdanění je v uvedeném období 89 milionů Kč. Průměrné celkové náklady jsou 2,099 mld., a průměrné celkové výnosy jsou 2,206 mld. Kč ve sledovaném období.

Obrázek 5: Vývoj celkových nákladů a výnosů ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě ročenek ČRo

Na Obrázku 6 lze dokumentovat, že složení nákladů se v čase nijak dramaticky nemění, tedy že úspory jsou dělány průřezově přes všechny činnosti. Jednotlivé položky se během let nijak významně nemění, respektive relativní změny mezi jednotlivými položkami jsou minimální. ČRo díky tomu může zachovat všechna plnění, které poskytuje občanům ČR. Pro potřeby grafu jsou vypuštěny tyto položky s nejnižšími náklady: zpravodajství agentur, ostatní materiál, energie, opravy a udržování a cestovné.

Obrázek 6: Zobrazení rozdělení nákladů ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě ročenek ČRo

3.2 Další ukazatele finanční analýzy ČRo

Jak již bylo uvedeno finanční analýza NO, jakou ČRo bezesporu je, má svá specifika. Proto zde budou uvedeny pouze některé ukazatele a to ty, které jsou vhodné pro společnosti tohoto typu.

3.2.1 Pohotovost (peněžní) likvidita

Tento ukazatel nám říká, kolikrát je daná společnost schopná uhradit své krátkodobé finanční závazky díky prostředkům svého finančního majetku. Pro výpočty vycházíme z údajů o finančním majetku ČRo za roky 2008 až 2012, které jsou uvedeny v následující tabulce 4.

Tabulka 4: Údaje ČRo o finančním majetku, krátkodobých závazcích a běžných úvěrech za roky 2008 až 2012 - data v tisících

	2008	2009	2010	2011	2012
finanční majetek	624,1	449,2	435,0	561,4	592,6
krátkodobé závazky	321,6	350,5	331,4	316,7	241,9
běžné úvěry	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

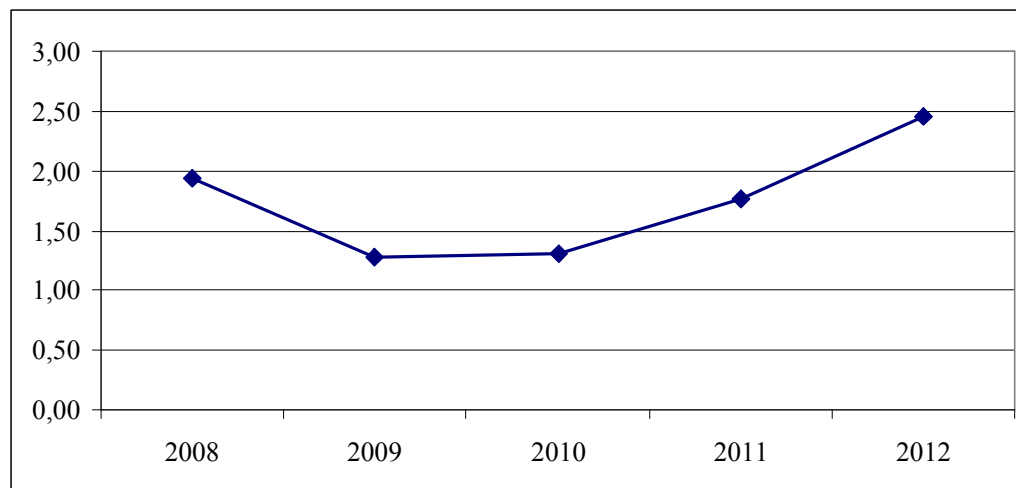
Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo²⁶

Díky výpočtu s použitím vzorce (1) z kapitoly 1.1.1 vyjdou pro jednotlivé roky tyto hodnoty pohotové (peněžní) likvidity:

Tabulka 5: Pohotová likvidita ČRo za roky 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Pohotová (peněžní) likvidita	1,94	1,28	1,31	1,77	2,45

Zdroj: Výpočty autora na základě výročních zpráv ČRo

Obrázek 7: Pohotová peněžní likvidita ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Pohotová likvidita ČRo je v průměru za sledované období let 2008 až 2012 na hodnotě 1,75, přičemž ani jednou neklesla pod hranici 1,0, ale naopak ve třech letech se pohybuje nad hranicí 1,5. Pohotovou likviditu má ČRo výbornou. Volný finanční majetek je tedy možné a nanejvýš žádoucí investovat pro jeho další zhodnocení.

3.2.2 Čistý pracovní kapitál ČRo

Čistý pracovní kapitál představuje prostředky, které jsou managementu NO k dispozici. Pro výpočty vycházíme z údajů o oběžných aktivech a krátkodobých závazcích ČRo za roky 2008 až 2012, které jsou uvedeny v následující tabulce 6.

²⁶ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

Tabulka 6: Údaje ČRo o oběžných aktivech a krátkodobých závazcích za roky 2008 až 2012 - data v tisících

	2008	2009	2010	2011	2012
Oběžná aktiva	731,1	526,4	538,7	580,6	614,5
Krátkodobé závazky	321,6	350,5	331,4	316,7	241,9

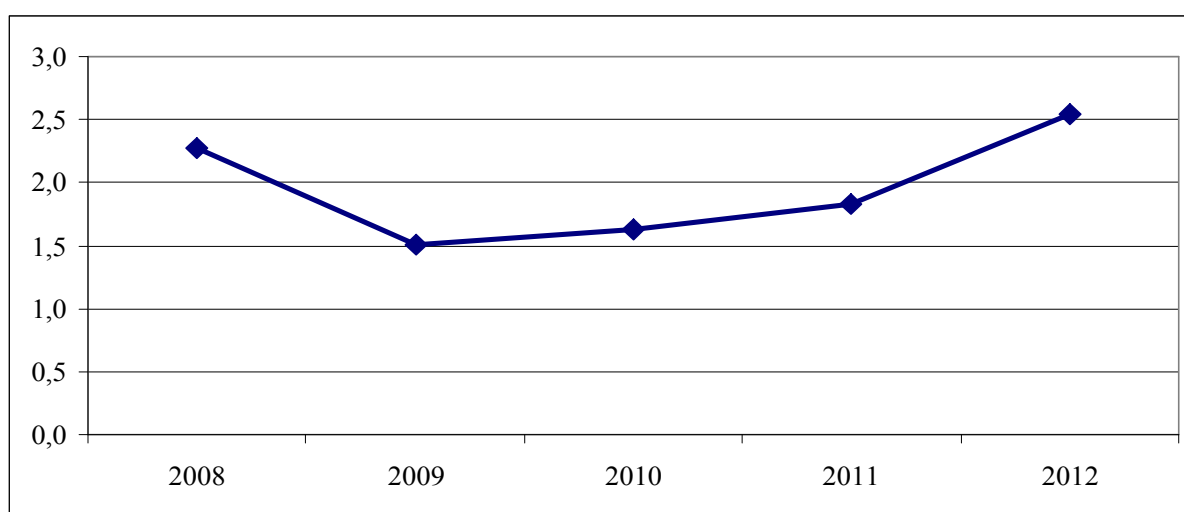
Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo²⁷

Po výpočtu s použitím vzorce (2) z kapitoly 1.1.1 vyjdou pro jednotlivé roky tyto hodnoty čistého pracovního kapitálu:

Tabulka 7: Čistý pracovní kapitál ČRo za roky 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Čistý pracovní kapitál	2,3	1,5	1,6	1,8	2,5

Zdroj: Výpočty autora na základě výročních zpráv ČRo

Obrázek 8: Vývoj čistého pracovního kapitálu ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Průměrný čistý pracovní kapitál má ČRo ve sledované období let 2008 až 2012 na hodnotě 2,0. Znamená to, že management ČRo má k dispozici dostatek volného pracovního kapitálu pro zajištění nerušeného fungování všech procesů.

3.2.3 Podíl vlastních a cizích zdrojů na celkových aktivech ČRo

Tyto ukazatele, jejichž vzájemný součet je vždy 1, ukazují, z jaké části je fungování společnosti financováno z vlastních, případně cizích zdrojů. Společnosti, které mají velký podíl vlastních zdrojů, jsou většinou stabilnější a v ziskovém prostředí pro investory

²⁷ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

důvěryhodnější. Pro výpočty vycházíme z údajů o vlastních a cizích zdrojích ČRo za roky 2008 až 2012, které jsou uvedeny v následující tabulce 8.

Tabulka 8: Údaje ČRo o vlastních a cizích zdrojích za roky 2008 až 2012 - data v tisících

	2008	2009	2010	2011	2012
vlastní zdroje	1 754,9	1 787,6	1 893,6	2 036,0	2 056,9
cizí zdroje	369,8	400,5	391,7	370,4	329,3
celkové zdroje	2 124,7	2 188,1	2 285,3	2 406,4	2 386,2

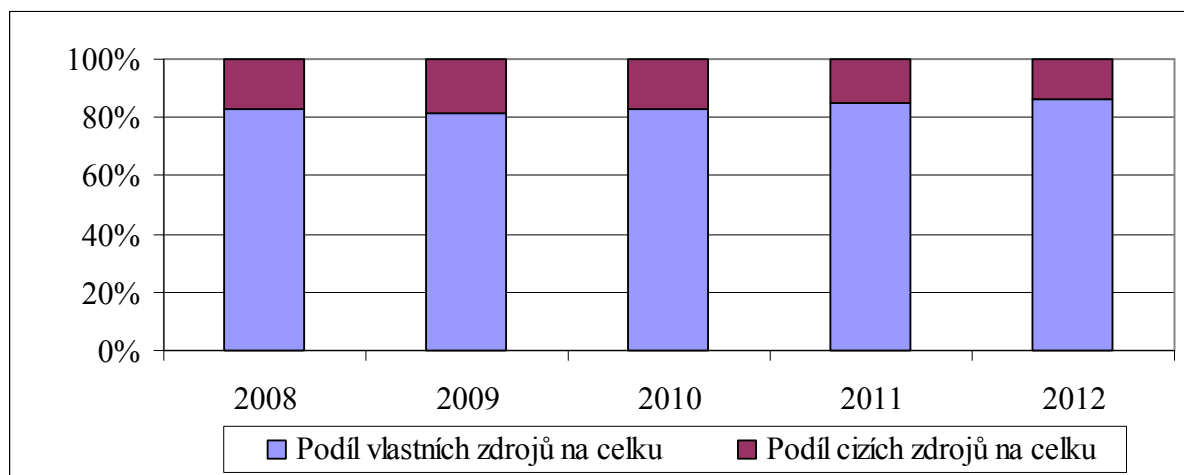
Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo²⁸

Pomocí výpočtu s užitím vzorců (3) a (4) z kapitoly 1.1.1 vyjdou pro jednotlivé roky tyto hodnoty podílů vlastních a cizích zdrojů na celkových aktivech:

Tabulka 9: Podíly vlastních a cizích zdrojů na celkových aktivech za roky 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Podíl vlastních zdrojů na celku	0,83	0,82	0,83	0,85	0,86
Podíl cizích zdrojů na celku	0,17	0,18	0,17	0,15	0,14

Zdroj: Výpočty autora na základě výročních zpráv ČRo

Obrázek 9: Vývoj poměru vlastních a cizích zdrojů ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Ve sledovaném období využívá ČRo k financování vlastního provozu v průměru 84% podíl vlastních zdrojů, což ho řadí k velmi stabilním společnostem.

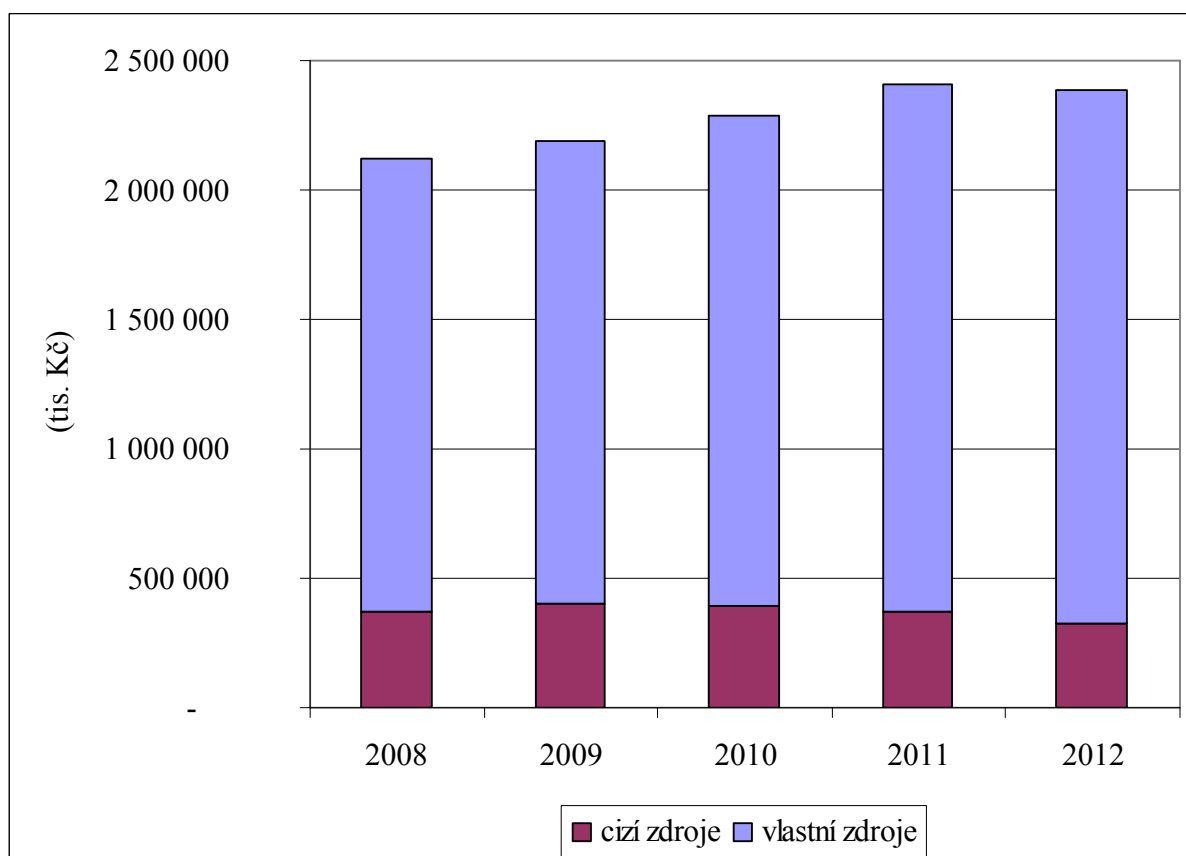
Podrobnější skladba zdrojů ČRo, tedy pasiv, je uvedena v následující tabulce:

²⁸ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

Tabulka 10: Údaje ČRo o vlastních a cizích zdrojích za roky 2008 až 2012 - data v tisících

	2008	2009	2010	2011	2012
jmění	1 690 000	1 690 800	1 690 300	1 687 594	1 681 918
hospodářský výsledek	64 900	96 800	203 300	348 403	374 966
vlastní zdroje	1 754 900	1 787 600	1 893 600	2 035 997	2 056 884
rezervy	0	0	0	0	25 304
krátkodobé závazky	322 700	350 500	331 400	316 713	241 879
jiná pasiva	47 100	50 000	60 300	53 705	62 099
cizí zdroje	369 800	400 500	391 700	370 418	329 282
pasiva	2 124 700	2 188 100	2 285 300	2 406 415	2 386 166

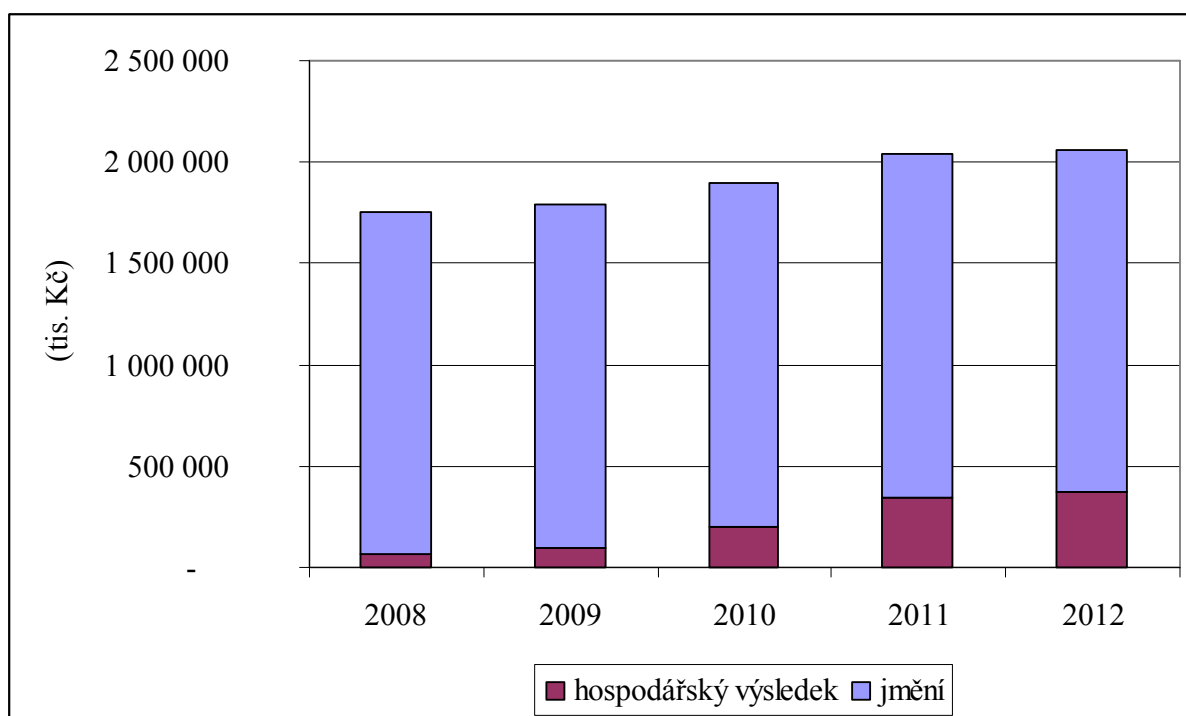
Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo²⁹

Obrázek 10: Vývoj složení pasiv ČRo z pohledu vlastních a cizích zdrojů

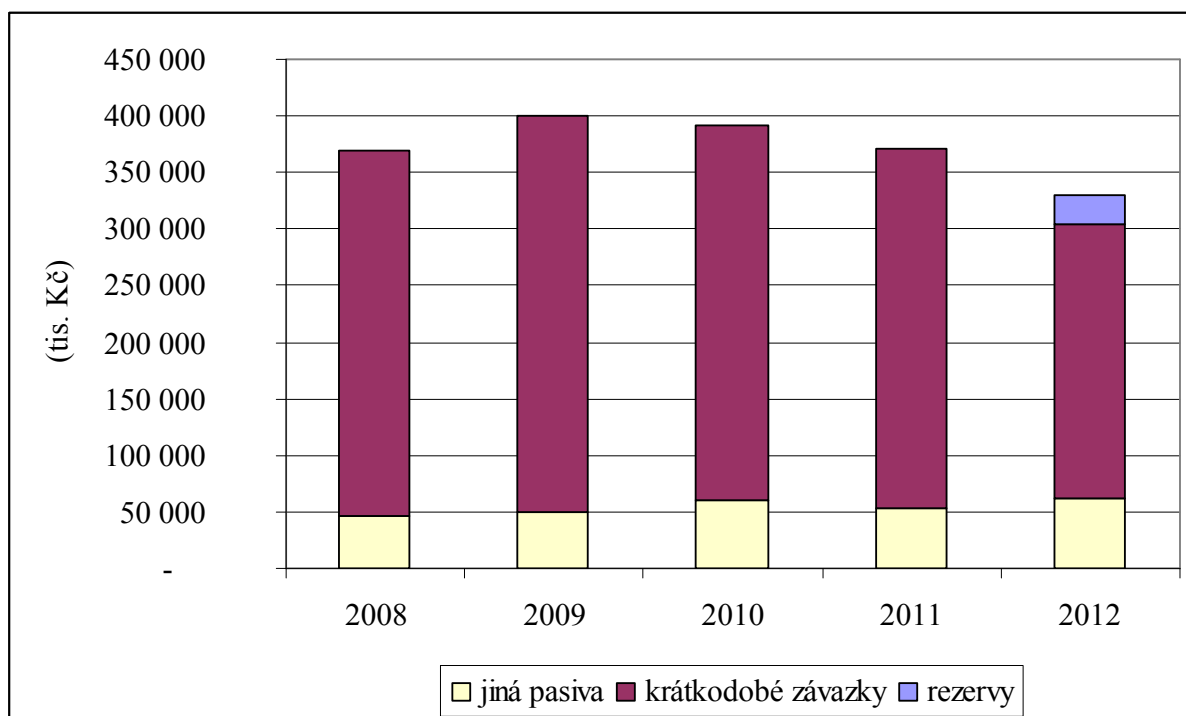
Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

²⁹ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

Obrázek 11: Vývoj složení vlastních zdrojů ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Obrázek 12: Vývoj složení cizích zdrojů ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Z předcházejících obrázků 10 až 12 je patrný trend růstu vlastních zdrojů a poklesu cizích zdrojů. Růst vlastních zdrojů je jednoznačně způsobem růstem hospodářských výsledků ČRo

a pokles cizích zdrojů dokončením rekonstrukce sídla ČRo na Vinohradské ulici v Praze a ukončením sporů s dodavatelem této rekonstrukce, které hrozilo sankcí v hodnotě téměř 59 mil. Kč: „Během roku 2012 došlo k výraznému snížení stavu závazků z obchodního styku o 54970 tis. Kč, což je způsobeno tím, že k 1.1.2012 bylo v závazcích evidováno zádržné vůči sdružení OHL ŽS a Hochtief za rekonstrukci budovy Vinohradská ve výši 58,8 mil. Kč.“³⁰

Ve sledovaném období vytvořil ČRo rezervu pouze jednou (viz obrázek 12), a to v roce 2012. Z největší části má tato rezerva krýt náklady na nevyčerpanou dovolenou z roku 2012 (v hodnotě 20 700 tis. Kč) a náklady na odstupné (v hodnotě 2 934 tis. Kč) v rámci plánované restrukturalizace ČRo.

3.2.4 Autarkie hlavní činnosti ČRo

Autarkie neboli soběstačnost je ukazatel, který o NO vypovídá, z jaké části je její hlavní činnost samostatná z pohledu financování vlastních nákladů. Tedy zda je NO schopná financovat svoji hlavní činnost pouze z provozu hlavní činnosti, nebo zda musí zajišťovat další zdroje nějakou vedlejší činností. Pro výpočty vycházíme z údajů o výnosech a nákladech ČRo z hlavní činnosti za roky 2008 až 2012, které jsou uvedeny v následující tabulce 11.

Tabulka 11: Údaje ČRo o výnosech a nákladech z hlavní činnosti za roky 2008 až 2012 - data v tisících

	2008	2009	2010	2011	2012
výnosy z hlavní činnosti	2 073,6	2 094,8	2 072,6	2 059,3	2 047,4
náklady z hlavní činnosti	1 951,6	2 066,2	1 982,3	1 923,4	2 017,5

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ČRo³¹

S použitím vzorce (5) z kapitoly 1.1.1 vyjdou pro jednotlivé roky tyto hodnoty autarkie hlavní činnosti:

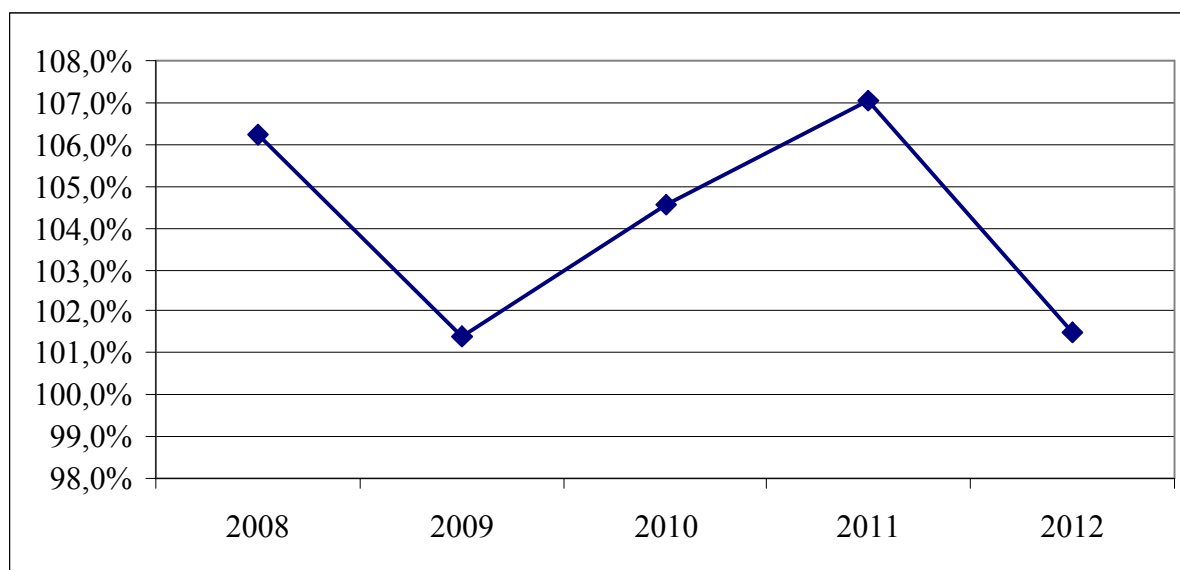
³⁰ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

³¹ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

Tabulka 12: Podíly autarkie hlavní činnosti ČRo za roky 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Autarkie hlavní činnosti	106,3 %	101,4 %	104,6 %	107,1 %	101,5 %

Zdroj: Výpočty autora na základě výročních zpráv ČRo

Obrázek 13: Vývoj autarkie hlavní činnosti ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

ČRo vykazuje v letech 2008 až 2012 průměrnou autarkii 104 %. Tedy jeho hlavní činnost je naprosto soběstačná.

3.2.5 Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

Rentabilita je hojně využívaný způsob v hodnocení ziskových společností. Pro ČRo není zisk cílem jeho existence, ale jako doplňkové hodnotící kritérium lze s úspěchem využít rentabilitu nákladů doplňkové činnosti. Pro výpočty vycházíme z údajů o hospodářském výsledku doplňkové činnosti a nákladech na ni vynaložených v ČRo za roky 2008 až 2012, které jsou uvedeny v následující tabulce 13.

Tabulka 13: Údaje ČRo o nákladech a hospodářském výsledku ČRo z doplňkové činnosti za roky 2008 až 2012 - data v tisících

	2008	2009	2010	2011	2012
HV z doplňkové činnosti	37 693	25 200	30 930	34 473	2 325
Náklady doplňkové činnosti	131 243	117 327	101 945	94 980	108 615

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo³²

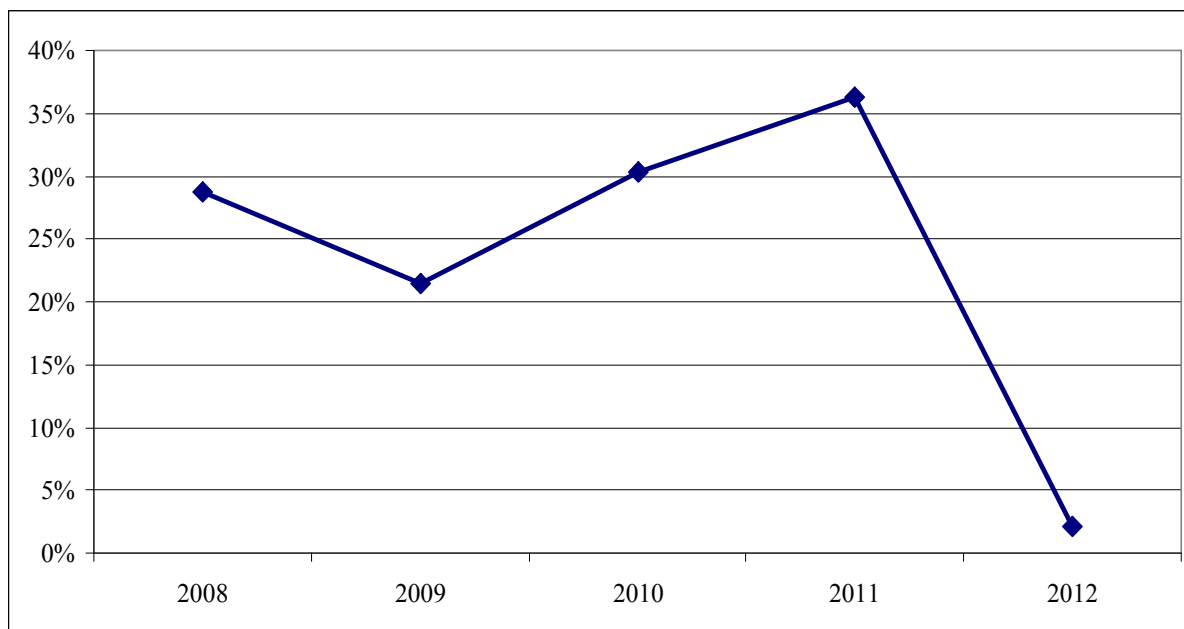
³² Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

Po výpočtu s použitím vzorce (6) z kapitoly 1.1.1 vyjdou pro jednotlivé roky tyto hodnoty rentability nákladů doplňkové činnosti:

Tabulka 14: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti ČRo za roky 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Rentabilita nákladů DČ	29 %	21 %	30 %	36 %	2 %

Zdroj: Výpočty autora na základě výročních zpráv ČRo³³

Obrázek 14: Vývoj rentability nákladů doplňkové činnosti ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Průměrná rentabilita nákladů doplňkové činnosti ČRo ve sledované období let 2008 až 2012 má hodnotu 24 %. Nejvyšší hodnota je 36 %, ale nejnižší pouhé 2 %. Jistě pozitivní je, že doplňková činnost je vždy soběstačná. Propad tohoto ukazatele v roce 2012 mohl být způsoben tím, že ČRo ukončil dlouhodobý model spolupráce s externí agenturou, která exkluzivně zajišťovala prodej reklamního času na celoplošných stanicích ČRo. Od roku 2012 si i tento reklamní prostor začal ČRo prodávat sám. S jakým úspěchem se tohoto úkolu ČRo zhostil, ukáží až další roky.

3.2.6 Obrat kapitálu

Obrat kapitálu ukazuje výkonnost zdrojů vložených do produkce. Níže uvedená tabulka ukazuje hodnoty celkových výnosů a celkových pasiv ČRo za období let 2007 až 2012. Rok 2007 je zde uváděn z důvodů přesnějšího výpočtu (průměrování celkových pasiv).

³³ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

Tabulka 15: Údaje ČRo o celkových výnosech a celkových pasivech za roky 2007 až 2012 - data v tisících

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Výnosy celkem	2 129,9	2 242,6	2 237,4	2 205,4	2 178,9	2 158,3
Celková pasiva	1 953,4	2 124,7	2 188,1	2 285,3	2 406,4	2 386,2

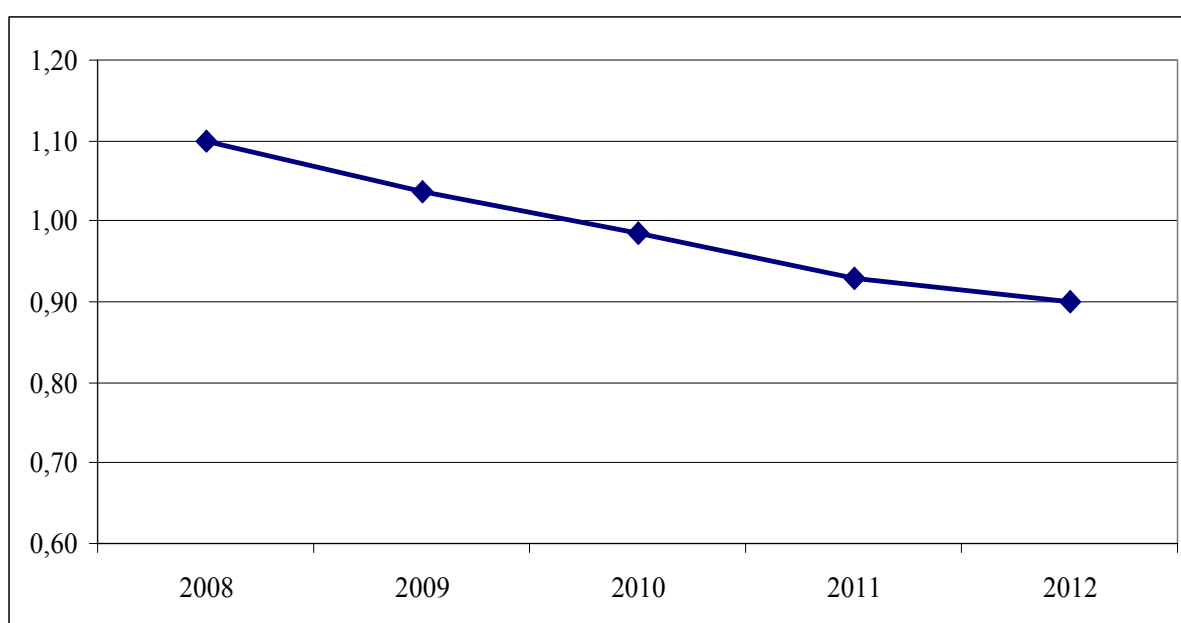
Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo³⁴

Po výpočtu s použitím vzorce (7) z kapitoly 1.1.1 vyjdou pro jednotlivé roky tyto hodnoty obratu kapitálu:

Tabulka 16: Obrat kapitálu ČRo za roky 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Obrat kapitálu	1,10	1,04	0,99	0,93	0,90

Zdroj: Výpočty autora na základě výročních zpráv ČRo

Obrázek 15: Vývoj hodnoty obratu kapitálu ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Jak jednoznačně vyplývá z obrázku 15, tak tento ukazatel má v ČRo sestupnou tendenci. Je to způsobeno především tím, že celková pasiva (až na rok 2012) neustále mírně zvětšují svoji hodnotu, kdežto celkové výnosy stagnují a od roku 2010 dokonce klesají.

3.2.7 Míra investičního rozvoje

Tento údaj ukazuje, z jaké části pokryjí odpisy náklady na investice. V následující tabulce jsou uvedeny údaje o hodnotě investic a odpisů v ČRo za roky 2008 až 2012.

³⁴ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

Tabulka 17: Údaje ČRo o investicích brutto a odpisech za roky 2008 až 2012 - data v mil.

	2008	2009	2010	2011	2012
Investice brutto	219,0	350,4	176,4	71,6	148,5
odpisy	84,9	81,9	88,8	87,0	92,3

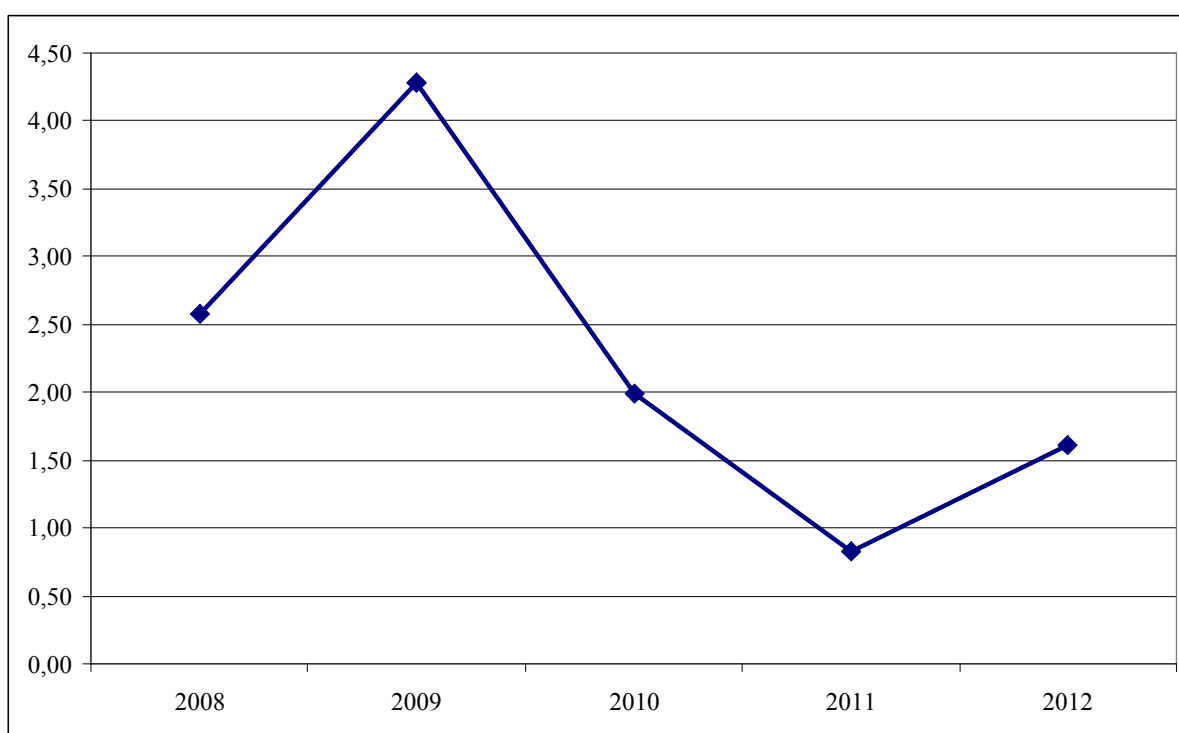
Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo³⁵

Po výpočtu s použitím vzorce (8) z kapitoly 1.1.1 vyjdou pro jednotlivé roky tyto hodnoty míry investičního rozvoje:

Tabulka 18: Míra investičního rozvoje ČRo za roky 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Míra investičního rozvoje	2,58	4,28	1,99	0,82	1,61

Zdroj: Výpočty autora na základě výročních zpráv ČRo

Obrázek 16: Vývoj míry investičního rozvoje ČRo

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

Míra investičního rozvoje ČRo se pohybuje od 0,82 až k hodnotě 4,28. S výjimkou roku 2011, kdy se tento ukazatel dostal pod 1,0, dosahuje vždy hodnot přesahujících tuto mez. Je z toho patrné, že ČRo investuje do svého rozvoje nemalé částky.

³⁵ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

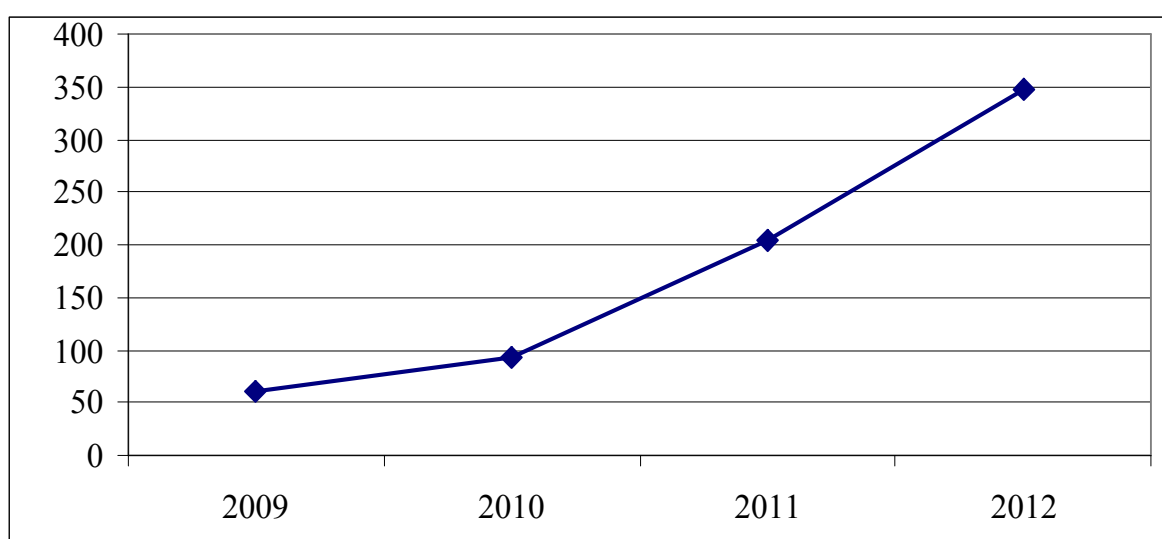
3.2.8 Nerozdělený zisk / ztráta minulých období

Tento údaj ukazuje, s jakým výsledkem daná společnost hospodaří. Ztráta nemusí být nutně špatná. Ke ztrátě mohou vést například investice do vlastního rozvoje. Pokud po ztrátě následují roky, ve kterých se společnost dostane znovu do zisku, je ztráta relevantní. Pro výpočty vycházíme z údajů o nerozděleném zisku / ztrátě ČRo za roky 2009 až 2012, které jsou uvedeny v následující tabulce 19.

Tabulka 19: Údaje ČRo o nerozděleném zisku, případně ztrátách minulých období za roky 2009 až 2012 - data v milionech

	2009	2010	2011	2012
nerozdělený zisk / ztráta minulých let	59,8	92,8	203,3	348,4

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ČRo³⁶

Obrázek 17: Vývoj hodnoty nerozděleného zisku za roky 2009 až 2012

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě výročních zpráv ČRo

ČRo vytváří nerozdělený zisk od roku 2009, protože účetní zisk až v roce 2008 plně pokryl účetní ztrátu z roku 1999. V tomto roce došlo k prodeji rozestavěné budovy na Pankráci: „V uplynulém roce (roce 1999, pozn. autora) vykazuje Český rozhlas účetní ztrátu, která v době přípravy ročenky do tisku činila 839 milionů Kč. Tento hospodářský výsledek je výrazně ovlivněn realizovaným prodejem rozhlasového střediska Pankrác. V účetnictví se proti sobě promítají prostavěné investice od roku 1985 a smluvní cena, která odráží aktuální tržní hodnotu staveniště.“³⁷

³⁶ Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>

³⁷ Ročenky ČRo. [online]. 2000 – 2013 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/informace/legislativa/_zprava/rocenky-ceskeho-rozhlasu--798070

Od roku 2009 ČRo vykazuje rostoucí tendenci ve vývoji nerozděleného zisku minulých období. Vzhledem k dlouhodobé stagnaci vývoje koncesionářského poplatku (jeho současná výše je platná od roku 2005) a k očekávaným nákladům například na digitalizaci rozhlasového vysílání je tento trend jistě pozitivní. Nerozdělený zisk je, v rámci hospodárnosti, investován pro lepší zhodnocení volných zdrojů: „*Dlouhodobý finanční majetek promítá rozšíření způsobu zhodnocování finančních prostředků, kdy byly i v roce 2012 využívány další finanční produkty jako jsou hypoteční zástavní listy a speciální tříletý vklad ve výši 80 000 tis. Kč.*“³⁸

³⁸ *Ročenky ČRo.* [online]. 2009 – 2013 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/informace/legislativa/_zprava/rocenky-ceskeho-rozhlasu--798070

4 NÁVRH NA FINANCOVÁNÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Návrhy na změnu financování veřejnoprávních médií se občas objevují – nejčastěji před volbami. Žádný z kritiků současného způsobu financování nenapadá veřejnoprávní média jako taková, ale vždy pouze způsob jejich financování, který je většinou nazýván degresivní daní.

4.1 Přímé financování veřejnoprávních médií ze státního rozpočtu

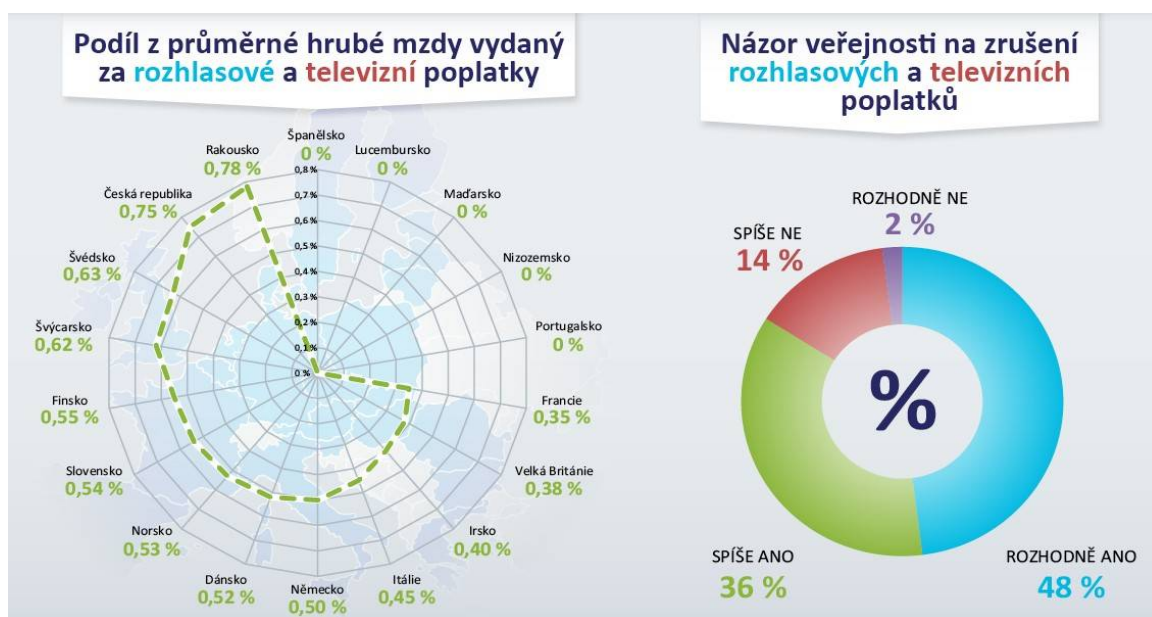
Tuto formu financování prosazuje například sdružení eStat.cz – Efektivní média veřejné služby³⁹: „*A teď počítejme. Zatímco pro domácnost s ročním příjmem kupříkladu 2 miliony korun představují roční koncesionářské poplatky přibližně 0,1 procenta z jejího celkového ročního příjmu, pro domácnost s příjmem 200 000 korun za rok, to znamená s příjmem desetkrát menším, je to 1 procento. To znamená v procentuálním vyjádření desetkrát více, v poměru plat / koncesionářský poplatek fakticky vlastně stokrát více. Zopakujme si to: desetkrát menší příjem domácnosti a proti tomu naopak desetkrát větší „daňové“ zatížení. To tedy opravdu není rovná daň, nýbrž setsakra progresivní daň, ba přímo super-progresivní. Jenže super-progresivní nikoli vůči bohatým, nýbrž vůči sociálně potřebným, takže vlastně super-degresivní. (Na nepoměru těchto čísel nic nemění ani fakt, že ti úplně nejchudší si dle zákona mohou požádat o osvobození od poplatků.)“*

Pro zrušení koncesionářských poplatků používají tyto argumenty:

- **koncesionářské poplatky jsou neefektivní** – protože část z nich ani nedoputuje do konkrétní veřejnoprávní instituce;
- **koncesionářské poplatky generují černé pasažéry a problémy;**
- **koncesionářské poplatky jsou iracionální** – protože ve zcela změněných podmínkách praktikují model z první poloviny minulého století. Koncesionářské poplatky vznikly v době, kdy se rodil rozhlas, a kdo chtěl používat rozhlasový přijímač, musel si k tomu koupit koncesi. Dnes jsou koncesionářské poplatky pouze další daní;
- **koncesionářské poplatky jsou asociální** – protože je musí platit všichni ve stejné výši, bez ohledu na příjmy – přesněji do hodnoty 2,15 násobku životního minima;

³⁹ ESTAT.CZ. *Efektivní média veřejné služby* [online]. 2012 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: http://www.estat.cz/data/brozura_media_verejne_sluzby_A5.pdf

- **chiméra nezávislosti** – veřejnoprávní média jako protiargument používají nezávislost na politické moci. Zastánci zrušení koncesionářských poplatků tvrdí, že i policie, justice, NKÚ atd. jsou financovány ze státního rozpočtu a nikdo jejich nezávislost nezpochybnuje;
- **podíl z průměrné hrubé mzdy vydaný za koncesionářské poplatky** – v porovnání s jinými zeměmi Evropy patří rozhlasový poplatek v ČR ve své relativní hodnotě k těm nejvyšším (viz Obrázek 18);
- **veřejné mínění** – podle průzkumu veřejného mínění by se většina veřejnosti přikláněla, či spíše přikláněla ke zrušení rozhlasových a televizních poplatků (viz Obrázek 18).

Obrázek 18: Studie eStat.cz – koncesionářské poplatky

Zdroj: Rozhlasové a televizní poplatky. ESTAT.CZ. EStat.cz [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://media-cache-ak1.pinimg.com/originals/89/2d/57/892d576026a9937a53d1b838a09dde78.jpg>

4.2 Nákup veřejnoprávních služeb

Další možností financování ze státního rozpočtu by byl nákup „veřejnoprávního vysílání“ od soukromých vysílatelů na základě licence. V podstatě by se mohlo jednat o veřejnou zakázku formou výběrového řízení, případně poptávky, kdyby si stát nadefinoval, o jaké služby má v následujícím období zájem. Takováto poptávka by vedla k předkládání nabídek od soukromých vysílatelů – účastníků takového tendru.

Tento systém se v Evropě nevyužívá, ale podobný je využíván například v USA, kde veřejnoprávní rozhlasové vysílání zajišťuje rozhlasová stanice NPR. Skladba jejich financování je však širší.

Stanice získává prostředky z více zdrojů⁴⁰:

- příspěvky od posluchačů,
- firemní sponzorství,
- podpora od univerzit,
- granty nadací a dárcovství,
- dotace od CPB (korporace pro veřejné vysílání),
- dotace od státní správy a samosprávy.

Podíl jednotlivých zdrojů na celkovém financování zachycuje následující tabulka:

Tabulka 20: Financování rozhlasové stanice NPR z USA

zdroj	podíl
příspěvky od posluchačů	39,0 %
firemní sponzorství	17,0 %
podpora od univerzit	8,0 %
granty nadací a dárcovství	8,1 %
dotace od CPB (korporace pro veřejné vysílání)	11,4 %
dotace od státní správy a samosprávy	4,6 %
ostatní	11,9 %

Zdroj: NPR: National Public Radio. Public Radio Finances: NPR [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.npr.org/about-npr/178660742/public-radio-finances>

⁴⁰ NPR: National Public Radio. *Public Radio Finances: NPR* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.npr.org/about-npr/178660742/public-radio-finances>

5 VYHODNOCENÍ RŮZNÝCH ZPŮSOBŮ FINANCOVÁNÍ ČESKÉHO ROZHLASU

Pro obhajobu výhod zvoleného způsobu financování veřejnoprávních médií a zdůraznění nevýhod druhé varianty (viz tabulka 21) si každá strana vždy najde vhodné argumenty – a to jak v podmínkách České republiky, tak i v zahraničí.

Každý systém financování veřejnoprávních médií má své klady i zápory.

Tabulka 21: Klady a zápory uvedených způsobů financování

financování	klady	zápory
rozhlasové poplatky	<ul style="list-style-type: none"> - pravidelný a tedy plánovatelný objem - lidé s nízkým příjmem neplatí vůbec - fyzické osoby platí jednou za celou domácnost - lidé, kteří nevlastní rozhlasový přijímač, neplatí vůbec 	<ul style="list-style-type: none"> - nezohledňují celkový příjem poplatníka - jsou obtížně vymahatelné - nezanedbatelná část výnosů zůstává u České pošty
financování ze státního rozpočtu	<ul style="list-style-type: none"> - bezproblémový transfer - žádné poplatky z převodu finančních prostředků 	<ul style="list-style-type: none"> - nejistota výše dotací - na provoz by přispíval každý daňový poplatník
nákup veřejnoprávních služeb	<ul style="list-style-type: none"> - jasný způsob financování formou poptávky 	<ul style="list-style-type: none"> - ztráta nezávislosti „veřejnoprávního“ vysílání - obtížné zajištění kompletního financování provozu

Zdroj: Vlastní zpracování autora

5.1 Vyhodnocení financování koncesionářskými poplatky

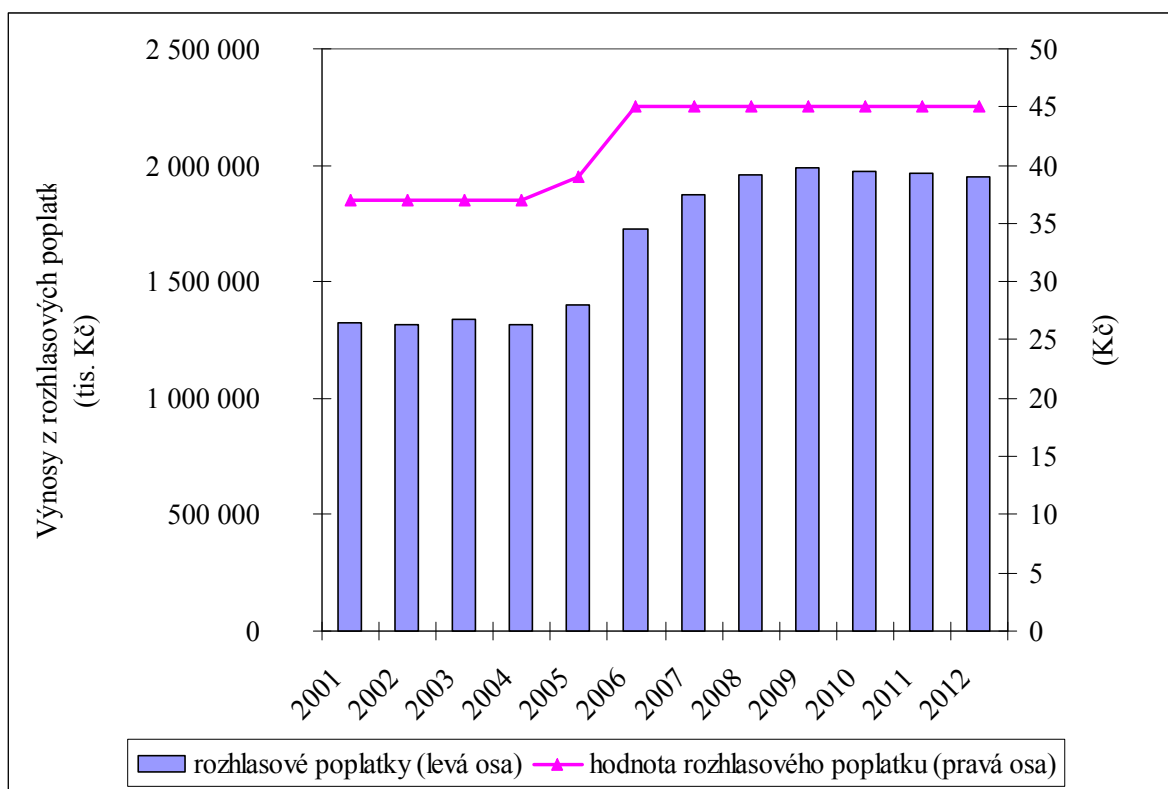
Současný způsob financování – financování rozhlasovými koncesionářskými poplatky je systém, který můžeme na základě výše uvedené finanční analýzy zhodnotit jako funkční a plně uspokojující nároky na zajištění chodu ČRo. Veřejnost hodnotí hlavní výstupy ČRo velmi dobře a pozitivně (viz kapitola 2 – výzkum SANEP). Prostředky na provoz lze v tomto systému plánovat s dobrou spolehlivostí v krátkodobém i dlouhodobém horizontu – jak potvrzuje míra investičního rozvoje v kapitole 3.2.7. Tato vlastnost je velmi důležitá, protože umožňuje ČRo udržet krok s vývojem a posluchačům tím zaručuje neustálé zlepšování poskytovaných služeb. Z pohledu provedené finanční analýzy je ČRo zdravou a dlouhodobě životaschopnou společností. Pravdou zůstává, že závislost ČRo na výnosech z rozhlasového

koncesionářského poplatku neustále stoupá a je tedy nutné v dlouhodobém výhledu vést diskuzi o jeho postupném zvyšování. V tabulce 22 je zachycen vývoj rozhlasového poplatku již od jeho zavedení.

Tabulka 22: Vývoj výše rozhlasových poplatků

	1955	1969	1991	1995	1997	2005
rozhlasový poplatek	5 Kčs	10 Kčs	20 Kč	25 Kč	37 Kč	45 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování autora

Obrázek 19: Závislost vývoje příjmů z rozhlasových poplatků na jejich hodnotě

Zdroj: Vlastní zpracování autora na základě ročenek ČRo

Z Obrázku 19 je dobře patrná přímá úměra závislosti příjmu ČRo z koncesionářských poplatků na hodnotě koncesionářského poplatku. Poplatek byl zvýšen k říjnu roku 2005 z 37,- na 45,- Kč (na Obrázku 19 je pro potřeby grafu použita v roce 2005 hodnota 39,- Kč, což je průměrná hodnota koncesionářského poplatku za celý rok 2005).

Současná hodnota rozhlasového poplatku je ve vztahu k průměrné mzdě za 3. čtvrtletí roku 2013 (jejíž hodnota je 24 836,- Kč⁴¹) rovna 0,18% podílu průměrné mzdy. Při svém zavedení koncem roku 2005 (hodnota průměrné mzdy byla 20 841,- Kč) se jednalo o 0,22% podíl.

⁴¹ Průměrné mzdy. ČSÚ [online]. 2013 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/2005-pmz>

Pokud by byl zachován v roce 2013 stejný poměr jako v roce 2005, byla by současná hodnota rozhlasového poplatku 55 Kč, což by byl nárůst o 22 %.

V dlouhodobém horizontu je nevyhnutelné postupné zvyšování rozhlasových poplatků. Stejně tak je samozřejmé, že rozhodnutí o jejich zvýšení musí formou zákona učinit politici a tedy, že se jedná o společensky citlivé téma.

5.2 Vyhodnocení financování ze státního rozpočtu

Financování veřejnoprávních médií ze státního rozpočtu má své nesporné výhody (viz tabulka 21), ale také jednu podstatnou nevýhodu a to, že výše dotace či příspěvku by byla velice snadno politicky ovlivnitelná. A to už je opravdu pouze kousek od „státních“ médií, která se stávají propagátorem současného politického vedení státu. A ani argument o „chiméře nezávislosti“ neobstojí. Je pravda, že nezávislost např. policie nikdo nezpochybňuje, ale je také pravda, že se snižujícími se rozpočty se na veřejnost dostávají informace o snižování počtu najetých kilometrů se služebními vozy Policie ČR, protože na to rozpočty jednoduše nestačí. A tento trend tedy jistě není správnou cestou pro financování veřejnoprávních médií, které jsou naopak „hlídacími psy“ demokracie, a proto si veřejnost nemůže dovolit jakýkoli zjednodušující „luxus“ vedoucí k postupné ztrátě nezávislosti veřejnoprávních médií.

5.3 Vyhodnocení nákupu veřejnoprávních služeb

Druhý alternativní způsob financování veřejnoprávního vysílání je nákup veřejnoprávních služeb u soukromých vysílatelů. Za tradiční baštu zajišťování veřejnoprávního rozhlasové vysílání bez rozhlasových poplatků jsou považovány Spojené státy americké. Jedná se o tzv. jednoduchý systém vysílání. Evropské země jdou cestou tzv. duálního systému vysílání, kdy vedle sebe existují jak veřejnoprávní vysílatelé, tak i soukromí vysílatelé na základě licence. Počátkem devadesátých let se i v ČR rozhodovalo, kterou cestou se vydáme a nakonec byla zvolena Evropská cesta – tedy forma duálního vysílání. Jak bylo v analýze ukázáno na příkladu ze Spojených států amerických – nákup veřejnoprávních služeb v čisté podobě je neživotaschopný systém a veřejnoprávní vysílatel potřebuje široké spektrum zdrojů, přičemž tím nejvýznamnějším je opět poplatek od posluchačů.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo posoudit stávající způsob financování veřejnoprávního Českého rozhlasu, včetně odhalení případných kritických míst, a posoudit klady a zápory dalších možných způsobů financování Českého rozhlasu.

Nejprve bylo nutné splnit dílčí cíle, jako vymezit hlavní zásady finanční analýzy obecně, vymezit nástroje a metody vhodné pro finanční analýzu Českého rozhlasu, charakterizovat Český rozhlas a následně provést finanční analýzu Českého rozhlasu.

Na základě provedené analýzy a kritického zhodnocení současného způsobu financování i možných variant lze pro financování ČRo doporučit zachování současného způsobu financování. Pro zlepšení je však možno uskutečnit některé dílčí kroky.

Určitě se ČRo vyplatí jednat s Českou poštou o výši poplatku za inkaso rozhlasového poplatku. Údaje z roku 2002 hovoří o poplatku za inkaso od fyzické osoby v hodnotě 3,10 Kč a od právnické osoby dokonce 5,55 Kč. Alternativním řešením této situace je postupný převod poplatníků z platby formou SIPO na přímé poplatníky. Poplatky České poště dosahují v průměru hodnoty téměř 116 mil. Kč. To je pro srovnání skoro stejně tolik jako honoráře fyzickým osobám (122 mil. Kč). Že jsou honoráře za produkty k vysílání pro posluchače významně důležitější je jasné.

Doporučit lze i iniciování legislativního procesu, na jehož konci bude zákonná úprava zajišťující hladký výběr rozhlasového poplatku. V současnosti stačí, když poplatník čestným prohlášením uvede, že ani on ani nikdo v jeho domácnosti nevlastní žádné zařízení schopné příjmu rozhlasového vysílání, a je od placení koncesionářského poplatku osvobozen. Dokázat opak je obtížné a důkazní břemeno je na straně ČRo. V analýze uvedený příklad z roku 2012, kdy díky uspořádání marketingových akcí došlo k přihlášení 61 tisíc nových příjemců/poplatníků, a i tak vzrostl celkový počet evidovaných rozhlasových příjemců pouze o necelých 20 tisíc, hovoří sám za sebe. Pokud by ČRo nevyvíjel na tomto poli žádnou aktivitu, brzy by se trend snižování počtu evidovaných rozhlasových příjemců zrychloval. A s nižším počtem příjemců by se adekvátně snižoval i příjem ČRo z rozhlasových poplatků.

Dalším bodem, který může ČRo zlepšit, je doplňková činnost. Provedená analýza ukázala, že kolísání hospodářského výsledku z doplňkové činnosti je poměrně významné. Je ale také pravda, že v roce 2012 provedl ČRo významnou změnu na poli prodeje reklamního prostoru na celoplošných stanicích a na výsledky tohoto kroku je tedy nutné nějaký čas počkat.

Financování ze státního rozpočtu je na první pohled lákavé a přímo vybízí k jasné volbě vhodnosti této varianty. Příjmy ze státního rozpočtu však podléhají momentálnímu stavu veřejných financí a je vysoká pravděpodobnost, že v případě problémů by došlo k výraznému krácení dotací na provoz veřejnoprávních médií. To lze velmi jednoduše demonstrovat na poklesu dotace na provoz vysílání do zahraničí, na které má ČRo ze zákona nárok (viz Obrázek 4). Ještě v roce 2008 získával ČRo na provoz vysílání do zahraničí od MZVČR ročně částku 68 milionů korun. V roce 2011 to bylo již jenom 30 milionů korun – to je pokles o 55,9 % během tří let. Pokud by podobný trend sledoval i celý výnos ČRo z rozhlasového poplatku, tak by například v roce 2012 musel ČRo vystačit s výnosem 860 milionů místo 1 950 mil. Kč – a to by na provoz všech poskytovaných služeb jistě nestačilo ani při přijmutí těch nejdrastičtějších úsporných opatřeních. Rozhodnutí financovat veřejnoprávní média ze státního rozpočtu by bylo provedeno na základě politického rozhodnutí. Argumentace by byla jistě populární – vždyť kdo by nechtěl slyšet, že jak podniky, tak i fyzické osoby ušetří – co na tom, že úspory na straně poplatníků by byly vlastně malé a naopak výdaje ze státního rozpočtu v součtu velké – v řádu miliard korun. Tyto prostředky by bylo potřeba ze státního rozpočtu vyplácet navíc. Tedy by se muselo buď ušetřit někde jinde, nebo by se stát musel více zadlužovat, a nebo by musel zvýšit daňové zatížení poplatníků. Takže ve svém důsledku by celkové odvody byly stejné, jenom by se prostředky dostávaly z „jiné hromádky“. Jediné, co by bylo jiné, je nejistota, která je nežádoucí vždy a v tomto případě zvlášť, protože nejistota na příjmové stránce by neumožnila dlouhodobé plánování, na kterém je instituce jako ČRo do značné míry závislá. Plány investic musí být připravovány na několik let dopředu. A bez obnovy například vysílacích technologií, přenosových vozů, atd. by byl přímo ohrožen vlastní smysl existence ČRo.

Nákup veřejnoprávních služeb u vysílatelů na základě licence se v Evropských zemích a tedy i v ČR nejeví jako schůdný, a to především díky tomu, že i v zemi svého původu nefunguje v takto čisté podobě, ale veřejnoprávní vysílatel je z 39 % závislý na příspěvcích posluchačů.

Stávající způsob financování ČRo prostřednictvím rozhlasových koncesionářských poplatků je způsob, který nijak závažně neohrožuje poplatníky – u fyzických osob se aktuálně pohybuje v průměru v řádu jedné až dvou desetín procenta příjmů. Ti nejhudší poplatek platit nemusí vůbec. Všichni ostatní si za jednu korunu a čtyřicet osm haléřů denně kupují důvěryhodné a nezávislé rozhlasové vysílání na 18 stanicích, které pokrývají široké spektrum posluchačských preferencí a potřeb. Jak ukázala finanční analýza současného způsobu financování, jedná se o způsob zaručující dostatečný rozvojový potenciál. Provedené výpočty a ukazatele jsou pozitivní a snad jediné, na co lze upozornit, je možná až zbytečná tvorba

zisků v posledních letech. Je ovšem pravdou, že pokud bude spuštěna digitalizace rozhlasového vysílání – budou tyto prostředky vítané a v současné době by pravděpodobně ani nepostačovaly k pokrytí všech nákladů s digitalizací spojených.

Jak již bylo uvedeno – financovat ČRo přímo ze státního rozpočtu je jistě možné, ale stávající způsob financování prostřednictvím rozhlasového poplatku je zárukou zajištění dlouhodobého kvalitního fungování této veřejnoprávní instituce, která má svoji nezastupitelnou úlohu ve formování jednotlivců i celé společnosti.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 89, [20] s. ISBN 978-80-245-1293-8.
- [2] Český rozhlas: *Mise a vize*. Český rozhlas [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/informace/misevize/_zprava/972458
- [3] Dokumenty. Rada ČRo [online]. 2009-2013 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty>
- [4] Důvěra médiím. SANEP S.R.O. SANEP - Průzkum veřejného mínění [online]. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.sanep.cz/sid=gauedlr93oum5c632gth3q73n2/pruzkumy/duvera-mediim-publikovano-27-2-2014/>
- [5] ESTAT.CZ. *Efektivní média veřejné služby* [online]. 2012 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: http://www.estat.cz/data/brozura_media_verejne_sluzby_A5.pdf
- [6] KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.
- [7] MÁČE, Miroslav. *Finanční analýza obchodních a státních organizací*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 155 s. Finanční řízení (Grada). ISBN 80-247-1558-9.
- [8] Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. <http://www.mzv.cz/> [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/krajane/aktualni_informace/cesky_rozhlas_a_mzv_podepsaly_smlouvu_o.html
- [9] NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2008, 223 s. ISBN 978-80-245-1473-4.
- [10] NPR: National Public Radio. *Public Radio Finances: NPR* [online]. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.npr.org/about-npr/178660742/public-radio-finances>
- [11] Průměrné mzdy. ČSÚ [online]. 2013 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/2005-pmz>
- [12] Ročenky ČRo. [online]. 2000 – 2013 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/informace/legislativa/_zprava/rocenky-ceskeho-rozhlasu--798070

- [13] Rozhlasové a televizní poplatky. ESTAT.CZ. EStat.cz [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://media-cacheak1.pinimg.com/originals/89/2d/57/892d576026a9937a53d1b838a09dde78.jpg>
- [14] RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 3. rozš. vyd. Praha: Grada, 2010, 139 s. ISBN 978-80-247-3308-1.
- [15] Zákon o Českém rozhlasu. In: 484/1991 Sb., 1991. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=484~2F1991&part=&name=&rpp=15#seznam>
- [16] Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání. In: 231/2001 Sb., 2001. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=51457&fulltext=&nr=231~2F2001&part=&name=&rpp=15#local-content>
- [17] Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích. In: 348/2005 Sb., 2005. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=&part=&name=o~20rozhlasov~C3~BDch~20a~20televizn~C3~ADch~20poplatc~C3~ADch&rpp=15#seznam>